

Ս Կ Ր Բ Ն Ե Գ Ի Ի Ր Ք

Տ Ո Ւ Մ Ե Ր Ի Ս Ր Բ Ո Յ Ն Լ Ե Ի Ո Ն Ի
Ե Ի Ս Ե Տ Մ Ե Ն Ի Ս Ո Ւ Ր Ի Ժ Ո Ղ Ա Վ Ա Յ Ն
Ք Ե Գ Կ Ե Գ Ո Ն Ի

Մնացաւ և հաւատարիմ լծարգմանու լծք 'ի ըյս ընծայեալք, միաձայնու լծք
վկայուէջ 'սք հարց և վարդապետաց հայաստանեայց եկեղեցւոյ,
և սննն Ալեքըլի մեծի աղեքսանդրացւոյ:

Հանդերձ համառօտ ծանօթու լծք 'ի ցրուսն սօալ լծարգմանու լծեց,
և 'ի բարձուսն ամ գայլծակըու լծեց:

Մշտապատերեալ յազակերաց մեծին Սեբեասայ Լ. բնակոր:
Եւ պպագրեալ հրամանաւ Տեառն Տեառն Ստեփաննոսի Գեղարարիս Լ. բնայի
Գեղեղեր Լ. գոնոյ, և Լ. ճապարիս Լ. բնայիս հոպարի Սեբեասայ:

1805. Ը Մ Ծ Գ:

Ճարիւր ուրումն առաքինոյ:

Ի Վ Լ Ն Ս Ս Ր Բ Ո Յ Ն Չ Ա Ջ Ա Ր Ո Ւ:
Ի Վ Ա Ն Ս Ս Ր Բ Ո Յ Ն Չ Ա Ջ Ա Ր Ո Ւ:

ՏՊՈՒՆՆԵՐ ԵՄ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԿՐԹԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԿՐԹԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԿՐԹԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ

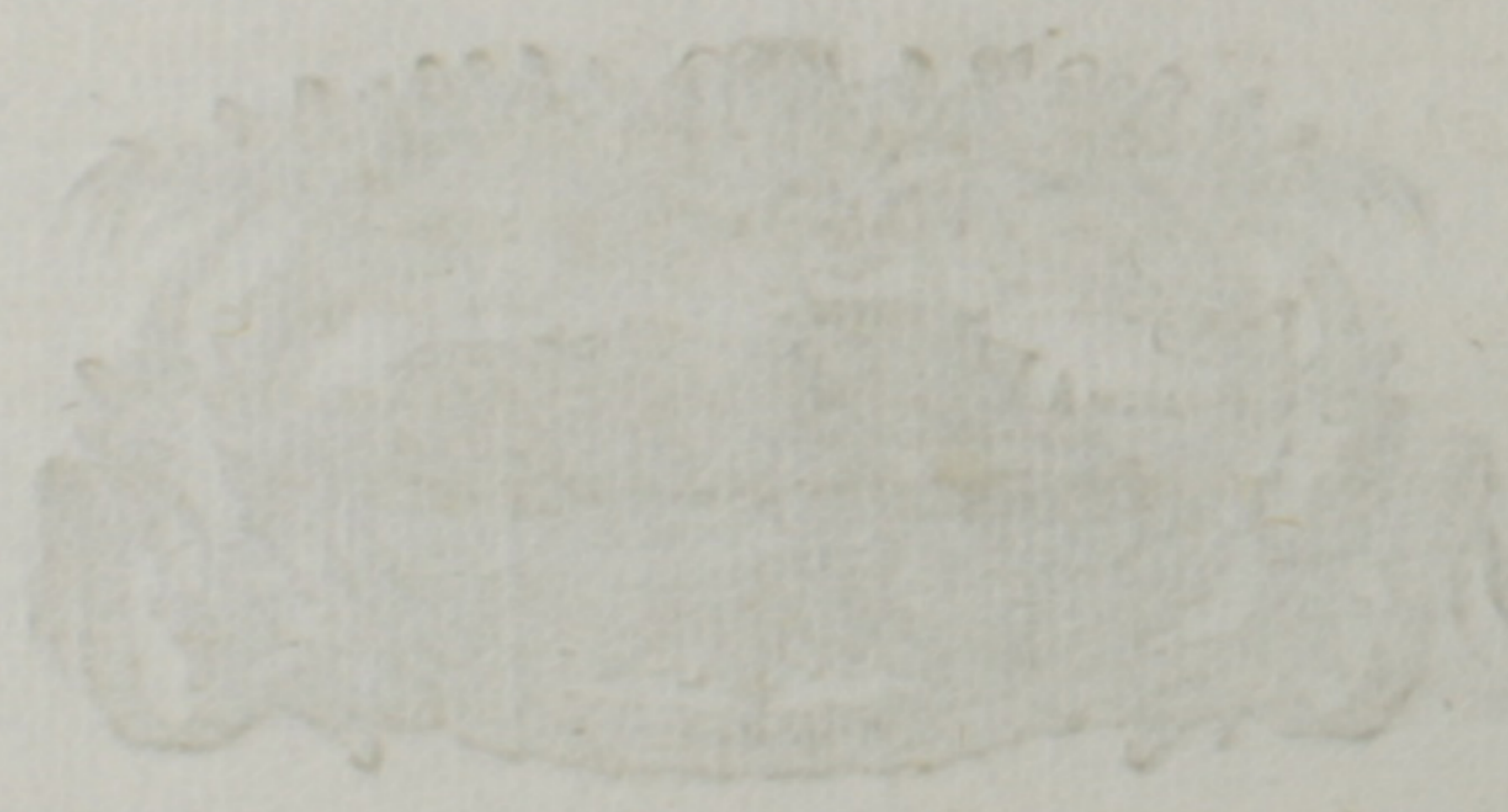
Գրքերի և փայտի վաճառքի համար
հասցե՝ Երևան, Կոմիտասի պող. 100
Գրքերի և փայտի վաճառքի համար
հասցե՝ Երևան, Կոմիտասի պող. 100

Գրքերի և փայտի վաճառքի համար
հասցե՝ Երևան, Կոմիտասի պող. 100

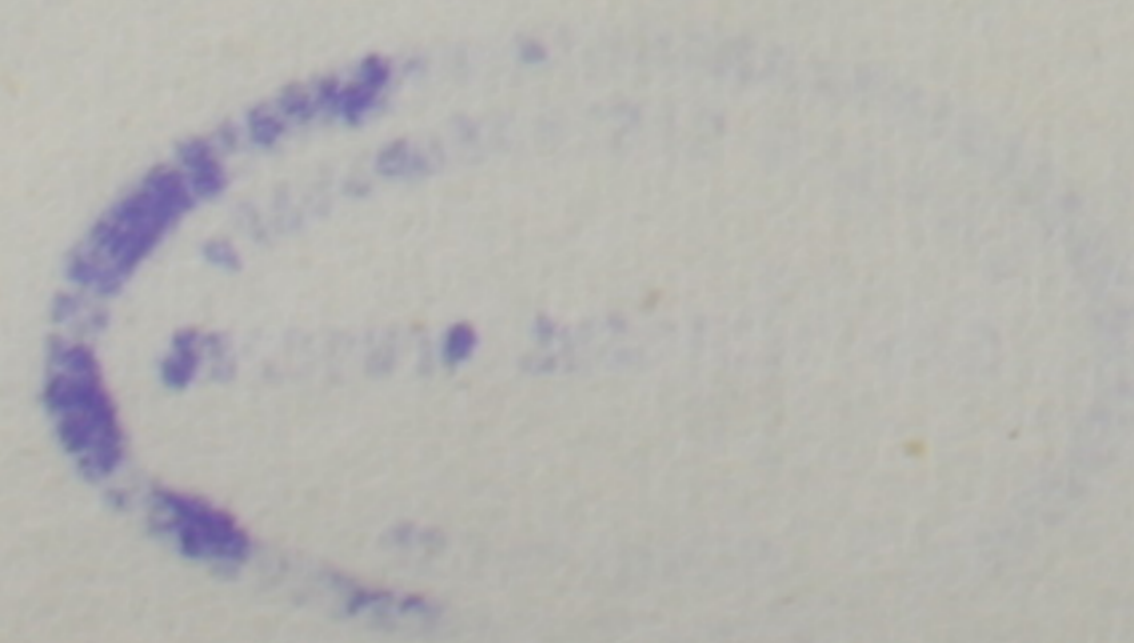
Գրքերի և փայտի վաճառքի համար
հասցե՝ Երևան, Կոմիտասի պող. 100

1897 թ.

* Ղուկասյան անաչառ քննուի՞ առ այս ինչ մեզ նիւթ հակառակուի՞ և.
| ամբողջացին յարեւաբանութիւն :

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԿՐԹԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ

Handwritten notes in the right margin.

Ե Ռ Ն Շ Մ Ե Բ Տ Ե Ս Լ Բ Ս

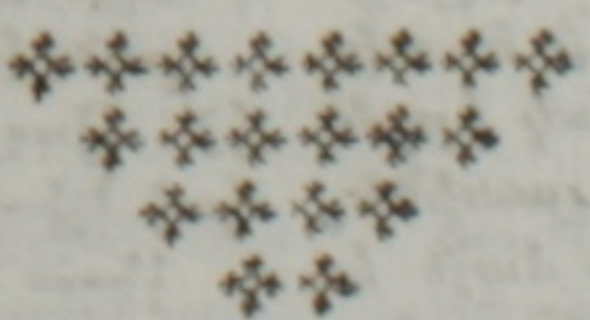

Ընդիր լինել ճշմարտութե ոչ միայն յանձնառնէ տառից, այլև 'ի նոյն իսկ 'ի լուսոյ բանին խրատիմք և
 Եւ քանզի սոյն այս է միակ նպատակ մերումս պաշտաման, յայն սակս կամեցաք 'ի լոյս ընծայել զՏումար
 Սքին Աւոնի ը Սահմանի սք Ժողովոյն Քաղկեդոնի • գիտելով սովաւ զբարձումն անձ գայթակղուէց, և
 զանստերիւր առաջնորդութի 'ի ճշմարտութեն ճնապարհ: Այլ աղաչեմք աստանոր զճշմարտասէր վերձանօղս՝ ըն-
 թեանու զգրեւքս նովին հոգւով, որով և գրեցանն • այս է՝ առ 'ի խելամուտ լինել հարադատ իմաստից բանից Աւոնի
 քհնյալետին, և չորրորդ սիւնհոգոսին • և տեսանել՝ թէ յերկոսին ևս ը խորուէ վարդապետութե յստակ փայլէ և
 պարզուի ճշմարտութե • զոր կամակարել իշխեցին 'ի դարս դարս ոմանք ոմանք 'ի հակառակասիրաց և 'ի յետամը-
 տաց • Բ • պ • 16: և 'ի նոյն բանս եղեն բազումք ևս 'ի սարգամտաց և 'ի բարեսիրաց՝ յակամայ կամս ըմբռնե-
 լոց 'ի ստաիր զրոյցս չարախօսաց և 'ի խելութիւր թարգմանութիս բանսարկունաց :

Ապա թէ ոչ չտանէր և ոչ մի հակառակուի ողջամիտս վարդապետութի • զոր նոյն և կամ նման եղերօք վար-
 դապետեալ էին, և վարդապետեցին, և վարդապետեն համարէն հարք և վարդապետք ան եկեղեցեաց, ևս ա-
 ռաւել հայատանեայցս եկեղեցւոյ • զորոց ևեթ զվիպոութի շատ համարեցաք առ մերազնեայս՝ զոյդ ընդ բանից
 մեծին կիւրլի • որպէս զի յայտ յանգիման տեսեալ ճշմարտասիրաց զձայնակցութի ճշմարտութեան՝ մի ևս այլ
 խրանուցուն 'ի ճշմարտութի իբրև 'ի ստուերէ • այլ յայտնի տեսութի որպէս ձեռամբ շոշափելով զստուգութի իրացն՝
 գիտասցեն զբարին բարի ստել, և ոչ չար • և զբաղցրն քաղցր, և ոչ դասն • որ ընդ վայիւք և անիծիւք փակի 'ի
 տեսանողէն • Է • պ • 20:

Առ 'ի հանդէս անաչառ և հաւատարիմ թարգմանութե մերոյ հարկ համարեցաք դնել դէմ յանգիման զբուն
 սկզբնագիրս լատինական և յունական, և զհին թարգմանութի նոյն նոյնպէս յունական և լատինական • քան
 զի բնագիր տումարին Աւոնի է լատինեքէն, և բնագիր սահմանագրութե Ժողովոյն քաղկեդոնի է յունարէն :
 Արպէս զի որք միանգամ գիտակ իցեն այդց լեզունաց՝ անձամբ խուզարկեսցեն զբնագիրս, և տեսցեն՝ թէ որպէս
 հարադատ է մերս թարգմանութի, և որքան անհարադատ այն՝ որ յայլոց ոմանց երբեմն սերմանեցաւ յազդի
 մերում: Արպէս ունիս տեսանել 'ի կարգի ծանօթաբանութեց, զորս յաւելաք 'ի յայտարարութի անհաւատար-
 մութե աղաւաղ թարգմանութեց, և 'ի բացատրութի հարադատ մտաց հոմաձայն կարծեցեալ եղերաց բնագրին •
 որպէս և առ 'ի տալ տեղեկութի նաև վասն դուրնաքեայ տարբերութե ձեռագրաց • զի մի երևեսցուք ծածկել
 ինչ յաչաց կորովաբիր տեսողաց :

Չայս այսպէս արարեալ՝ ոչինչ յաւելաք երկարել զբանս յորդորականս կամ աղգարարս • զի մտացի ընթեր-
 ցօղք ինքնին գիտեն եղբակացուցանել զարժանն • միայն 'ի վերջոյ իբրև կնիք անջնջելի գրողմեսցուք զանհրա-
 ժեշտ հետևանս բովանդակութե գործոյս, 'ի շինութի եկեղեցւոյ, և 'ի փառս փրկչին բողոքեցունց :

ՏՈՒՄԵՐ ՍՐՈՅՆ ԼԵՒՈՆԻ (1)

Լատին Բնագիր:

(a) Leo Episcopus dilectissimo Fratri Flaviano Constantinopolitano Episcopo .

Մարտիանոսի Լատինահայերէն :

(2) Կանն կնա՝ սերեցեցէ կորոք վարահասոսի՝ հասանգհուսարցոյ կնքի :

Lectis dilectionis tuae litteris, quas miramur fuisse tam seras, & gestorum Episcopali- um ordine recensito, tandem quid apud vos scandali contra integritatem fidei exortum fuisset, agnovimus : & quæ prius videbantur occulta, nunc nobis reserata patuerunt. Quibus Eutyches, qui Presbyterii nomine honorabilis videbatur, multum imprudens, & nimis imperitus ostenditur, ut etiam de ipso dictum sit a Propheta: Noluit intelligere, ut bene ageret; iniquitatem meditatus est in cubili suo. Quid autem iniquius, quam impia sapere, & sapientioribus doctioribusque non cedere? Sed in hanc insipientiam cadunt, qui cum ad cognoscendam veritatem aliquo impediuntur obscuro, non ad propheticas voces, non ad apostolicas literas, nec ad evangelicas auctoritates, sed ad semetipsos recurrunt: & ideo magistri erroris existunt, quia veritatis discipuli non fuere. Quam enim eruditionem de sacris

նձերցեալ զսիրելունք ըս զգիրս, ընդ որոյ այնչափ անաղանունն զարմանամք . և զեպոսական անցից զկարգն Տէտազատելէ, հուսկ յետոյ իրա զէտեղար՝ որ ինչ առ ձեզ է ծագելէ զայլմաղ զուն ընդդէմ ամբողջուն հաստոյ . և որ միանգամ յառաջագոյն ծածկեալ երևէին, այժմ անպարոճակ բացերև յուսան մեզ : Արովք եւտրեթս, որ երիցումէ անունամբ պատուական երեւեր, կորի անհմատ . և յոյժ տգէտ զուցեալ ընիւ . մինչ զի և զնրմանէ ասացեալ իցե ՚ի մարգարէնս . (3) Այլ կամեցաւ իմանալ գործէն զբարի . զանորէ նախ խորհցաւ յանկողին իւրում : (4) Ի զինչ այլ անօրինագոյն, չք ամպարիչտո խորհիւ և շանսայ իմաստնոց և զխտնաւորաց (չ զինքն) : (ա) Բայլ ՚ի սոյն խորհուրանին անգրասու թիւ, որք միանգամ նսեմում թիւ իւրիւր անհանջեալք ՚ի հասողուէ ճմարտուէ, ոչ ՚ի մարգարեական բարբառս, ոչ յառաքեալական տառս, և ոչ յաւետարանական ճմարտու թիւս, այլ յանձինս իւրեանց ինքն ապատան : Եւ վասն այնորիկ վարդապետք ընին մտըրուէ, վասն զի աշակերտք չեղէն ճմարտուէ : Վասն զի զոր ճմարուէ ՚ի Թք

(a) Դ ԲՅ ԿԻ ԵՆ՝ ԳԻՆ՝ . Dilectissimo Fratri Flaviano Leo . Ամենասիրելիւ կորոք վարահասոսի Կանն :

(1) Այս գիր Կանն մեծի՝ համեմայ հայրապետի՝ գրելէ առ վարահասոս պատրիարք հասանգհուսարցոյ յասի ան 449 . ՚ի յունիսի 13 . ՚ի յունիսիմանուէ եւտրեթոյ աղճատուց . զի գորցն խորհուր անտիկ իրև կնքուկ մեծ՝ կոչ յաւարին նաև զ՛նս, և լատինե ընն զ՛նս, չք հարկ կի՛ հարճած գրոց, և նոյն ձայն է, որ ՚ի մեզ սասարգածուէ . է՛ զի զին քանար, կի՛ քանար, և է՛ զի քան, կի՛ քանալ : Սոյնպէս և անունս Լատն կի՛ Լեո, որ ՚ի լատին սոս Լեո, և ՚ի ինչ Լեոն և թարգմանի ստիւծ, գրի երբեմն ՚ի մեզ նաև զ՛նս կի՛ զ՛նս : նման սեպական հայտլոյ յունաստինն չե՛նար : Եւ սովին անուանել՝ որ ընտել է աղբիս, իրև ոք հայրապետ երեւելի՛ գումանս յիւնիկալ ՚ի հարանց վարս . երևս . 511 :

(2) Լատին գրուին է սերեցեցէր բուն շորագրուէ մեծին Կաննի . որում պատասխանէ բառ առ բառ հայերէն թարգմանուէ մեր եզելէ ՚ի հանրապոյ : (3) Սով . Լ . 4 : (ա) կի՛ զէլ . գաբար . Գլ . Խ . Երև . 414 . Բզն . Բ . առ սառ ի՛նս . . . Հայտնի կայոցսանէ զինքն ճմարտուն որոյ սերենն զնա . ծածկի և զանկարան ՚ի բազմամտնուած մտածուէք . չիլն ոչ արժանիտ գոլ զինքնսան երևեցուցանեն որ ծառ ապր տեսանէլ զնա . . . Արք չէ կամս կոր չուրս քնան . և ունին սիրո թիւր . Ը որում ՚ի սարեմակէ գրելէ խտորելէ մասնու չք բարեխնուած ժողովն ինքեան պատանաս . զի թիւրեպնին զնաս պարհա ան զուգրու . և զպարզաբունկն անձինս սուշին ՚ի սարս գոլ խորհէլ գոր ան և արժանի : Գրել . Գր .

novi & veteris testamenti paginis acquisivit, qui ne ipsius quidem Symboli initia comprehendit? Et quod per totum mundum omnium regenerandorum voce depromitur, istius adhuc senis corde non capitur.

Nesciens igitur quid deberet de Verbi Dei Incarnatione sentire, nec volens ad promerendum intelligentiæ lumen, in Sanctarum Scripturarum latitudine laborare, illam saltem communem & indiscretam confessionem sollicito recepisset auditu, qua fidelium universitas profitetur: Credere se in Deum Patrem omnipotentem, & in Jesum Christum filium ejus unicum, Dominum nostrum, qui natus est de Spiritu Sancto (a) & Maria Virgine. Quibus tribus sententiis omnium fere hæreticorum machinæ (b) destruuntur.

Cum enim Deus (c) & omnipotens & Pater creditur, consempternus eidem Filius demonstratur, in nullo a Patre differens, quia de Deo Deus, de omnipotente omnipotens, de æterno natus est coæternus; non posterior tempore, non inferior potestate, non dissimilis gloria, non divisus essentia: idem vero sempiterni genitoris unigenitus sempiternus natus est de Spiritu Sancto & Maria Virgine.

Quæ nativitas temporalis illi nativitati divinæ & sempiternæ nihil minuit nihil contulit, sed (d) totam se reparando homini, qui erat deceptus, impendit: ut & mortem vinceret, & diabolum, qui mortis habebat imperium, sua virtute destrueret.

Non enim superare possemus peccati & mortis auctorem, nisi naturam nostram

տառից հին և նոր կտակարանաց ստացաւ, որ և ոչ սկզբանց հանգանակին եղև խելամուտ . և որ ընդ աշխարհ համօրէն յամենայն վերածնելոց բարբառոյ հնչէ, 'ի սիրտ այդր ծերոյ չև ևս է ըմբռնելի :

Արդ՝ անգիտացեալ, թէ զինչ պարտ իցէ իմանալ յաղաքս մարդեղութե բունին այ, և չկամեցեալ առ ստանալոյ զընդո հանձարոյ՝ աշխատիլ յընդարձակութե քբ գրոց, գոնեա զհասարակացն զայն և զանվթար խոստովանութի փոյթ լսելէօք էր ընկալել, որով լրումն հաւատացելոց դաւանի, (ա) հաւատալ (ինքեան) յիսժ հայր ամենակարող, և 'ի յս քս որդի նորա միակ՝ 'ի տր մեր . որ ծնաւ 'ի հոգւոյն սբյ, և 'ի մարիամայ կուսէն : Որովք երեքումքք առածիւք՝ բոլորից գողցես հերետիկոսաց մեքենայք քակտին :

(բ) Օ ի յորժամ անժ և՛ ամենակարող և՛ հայր հաւատացել լինի, մշտնջենաւորակից նմին որդի (տիրապէս) ցուցանի, ոչ ի՛նչ 'ի հօրէ տարբերեալ . վասն զի յայ անժ, յամենակարողէ ամենակարող, 'ի յաւիտենականէն յաւիտենակից ծնաւ . ոչ ժամանակաւ յետոյ . ոչ կարողութե ստորին . ոչ փառօք աննման . ոչ էութեք բաժանեալ . և նոյն ինքն մշտնջենաւոր ծնողի միածին մշտնջենաւոր՝ ծնաւ 'ի հոգւոյն սբյ, և 'ի մարիամայ կուսէն :

Իսկ այս ծնունդ ժամանակեան՝ այնմ անժեղէն և մշտնջենաւոր ծննդեան ոչինչ նուազութի ետ, և ոչինչ առաւելութի . այլ բովանդակ զինքն ծախեաց 'ի նորոգումն մարդոյն, որ պատրեալն էր . ոնկ զի և՛ մահու հոլ յաղթեցէ, և զբանսարկուն՝ որ զմահու հուն ունէր զիշխանութի, իւրով զօրութե կործանեցէ :

Վասն զի ոչ կարէաք յաղթահարել զառաջնորդն մեղաց և մահու, եթէ ոչ

(a) Յօրինուի ինչ, ex Maria. 'ի մարիամայ : (b) Յօրինուի իսմ, dissolvuntur, լուծանին : (c) Ոմանք ընկերանաւ իսին . & æternus creditur pater . և յաւիտենական հաւատացել լինի հայր : Իսկ յօրինուի ինչ պատի զաղլապս և՛ զինի անժ բառին : (d) 'ի բնժ կին յեմ : totum se . բոլոր ընդրի totam se, զի և յայնն՝ որ առ լուսնի՛ն Բարգմանեալ վերծանեցաւ՝ 'ի ժողովն քաղկեդոնի, է իգնական : Բայց իայ և 'ի ի յեմ . աբայան . զ լոյն է աթոն .

(ա) Հանգանակ կայոց, որ է նիկիական՝ Տրեզիմոն և Լուսառնորդի . . . Հաւատալով 'ի մի անժ հայր ամենակալ . . . և 'ի մի տր յս քս՝ յորդին այ՝ ծնելն յայ հօրէ միածին . . . որ . . . իջել յերկնից՝ մարմնացաւ, մարդացաւ, ծնաւ կատարելապէս 'ի մարիամայ սբյ կուսէն հոգւումն քբս :

(բ) Գրեթոր Լուսառնորդի 'ի յաճախապարտին . ճառ . Թ . էրեւ . 4 . ' Հայր է որդւոյն . . . ինքն անժին՝ զէն անսկիզբն ծնել մշտնջենաւորն անսահման՝ զճշմարտութի անփոփոխ ծընեալ . կեանքն կենդանեաց՝ զկեանքն կենսատու ծնել . բարերարն զբարերարն ծնել . արարիչն զարարիչն ծընել :

λαιᾶς καὶ καινῆς διαθήκης προσέλαβεν, ὃς εἰδὲ αὐτὸ τὸ σὺμβόλιον (α) τῶν προοιμίων ἐδράξατο; καὶ ὅπερ ἀνά πάσαν τὴν οἰκουμενὴν τῆ φωνῆ πάντων τῶν ἀναγνωσμένων προφέρεται, τὸτο καὶ νῦν ἔτι τέτα τὸ γέροντος εἰ λαμβάνεται.

Ἀγνοῶν τοίνυν τί δέοι παρὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τὸ Θεῶ Λόγος γίνεσθαι, καὶ τῶν Θεῶν γραφῶν ἐν τῷ πλάτει ποιεῖν εἰ βεβλήμενος, ὅπως αὐτὸ τὸ φῶτος τῆς ἐντεῦθεν γνώσεως ἀξίος γένηται, ἐκείνῳ γοῦν ὄφειλε τὴν κοινὴν, καὶ μὴ διαφωνῆσαν ὁμολογίαν ἐν ἀκροάσει θεμελιμῶ ποιήσασθαι, ὡς τῶν πιστῶν ἅπαντα πλῆθος ὁμολογεῖ, πισθεῖν (β) ἑαυτὸ. εἰς Θεὸν πατέρα παντοκράτορα καὶ εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν. τὸν υἱὸν αὐτῶ τὸν μονογενῆ τὸν Κύριον ἡμῶν. τὸν τεχθέντα ἐκ Πνεύματος ἁγίου, καὶ Μαρίας τῆς παρθένου. δι' ὧν τελῶν ἀποφάσεων (γ) τὰ πάντων σχεδὸν αἰρετικῶν καταλύεται μηχανήματα.

Ὅποτε γὰρ Θεός, καὶ παντοκράτωρ, καὶ Πατὴρ εἶναι πισθεῖται, συναΐδιος αὐτοῦ, καὶ (δ) υἱὸς ἀποδείκνυται. ἐν εἰδὸν τὸ πάθος διαφέρων. ἐπειδήπερ ἐκ Θεῶ Θεός, ἐκ παντοκράτορος παντοκράτωρ, (ε) εἰς αἰδίον γεννηθεὶς συναΐδιος, εἰ μεταγενέστερος χρόνῳ, ἐκ ἐλάσσων δυνάμεων, ἐκ ἀνόμοιος δόξης, εἰ κεχωρισμένος ἐσίει. ὁ δὲ αὐτὸς τὸ αἰδίον Πατὴρ μονογενῆς αἰδίος ἐτέχθη ἐκ Πνεύματος ἁγίου, καὶ Μαρίας τῆς παρθένου.

Ἦ τις γέννησις χρονικὴ τῆς θείας αὐτῶ, καὶ (ζ) αἰδίον γεννήσεως ἔπειτα ἀπεμείωσεν, ἔπειτα μὲν ταύτην προσέθηκεν. ἀλλ' ὅλην ἑαυτῷ εἰς τὸ σῶσαι τὸν ἀνθρώπον πεπλανημένον (η) ἐκείνωσεν, ἵνα καὶ τὸν θάνατον νικήσῃ, καὶ τὸν διάβολον τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τὸ θάνατον, τῆ οἰκείᾳ καταβάλλῃ δυνάμει.

Οὐδὲ γὰρ αὐτὸς ἠδυνήθημεν νικήσαι τῆς ἀμαρτίας, καὶ τὸ θάνατον τὸν ἀρχηγόν, εἰ μὴ τὴν

ἐκείνην τὴν ἰσχυρὰν ἐνδυνάμωσεν, ὅτι καὶ ὅτι ἐκείνην ἰσχυρὰν ἐνδυνάμωσεν ὑποκαταστάσας τὴν ἐκείνην ἰσχυρὰν. καὶ ὅτι ἐκείνην ἰσχυρὰν ἐνδυνάμωσεν ὑποκαταστάσας τὴν ἐκείνην ἰσχυρὰν. καὶ ὅτι ἐκείνην ἰσχυρὰν ἐνδυνάμωσεν ὑποκαταστάσας τὴν ἐκείνην ἰσχυρὰν.

Ἐπειδὴ αὐτὸς ἰσχυρὰν ἐνδυνάμωσεν ὑποκαταστάσας τὴν ἐκείνην ἰσχυρὰν. καὶ ὅτι ἐκείνην ἰσχυρὰν ἐνδυνάμωσεν ὑποκαταστάσας τὴν ἐκείνην ἰσχυρὰν. καὶ ὅτι ἐκείνην ἰσχυρὰν ἐνδυνάμωσεν ὑποκαταστάσας τὴν ἐκείνην ἰσχυρὰν.

Ὅτι ἰσχυρὰν ἐνδυνάμωσεν ὑποκαταστάσας τὴν ἐκείνην ἰσχυρὰν. καὶ ὅτι ἐκείνην ἰσχυρὰν ἐνδυνάμωσεν ὑποκαταστάσας τὴν ἐκείνην ἰσχυρὰν. καὶ ὅτι ἐκείνην ἰσχυρὰν ἐνδυνάμωσεν ὑποκαταστάσας τὴν ἐκείνην ἰσχυρὰν.

(α) Ἐπειδὴ αὐτὸς ἰσχυρὰν ἐνδυνάμωσεν ὑποκαταστάσας τὴν ἐκείνην ἰσχυρὰν. καὶ ὅτι ἐκείνην ἰσχυρὰν ἐνδυνάμωσεν ὑποκαταστάσας τὴν ἐκείνην ἰσχυρὰν. καὶ ὅτι ἐκείνην ἰσχυρὰν ἐνδυνάμωσεν ὑποκαταστάσας τὴν ἐκείνην ἰσχυρὰν.

(α) Ἐπειδὴ αὐτὸς ἰσχυρὰν ἐνδυνάμωσεν ὑποκαταστάσας τὴν ἐκείνην ἰσχυρὰν. καὶ ὅτι ἐκείνην ἰσχυρὰν ἐνδυνάμωσεν ὑποκαταστάσας τὴν ἐκείνην ἰσχυρὰν. καὶ ὅτι ἐκείνην ἰσχυρὰν ἐνδυνάμωσεν ὑποκαταστάσας τὴν ἐκείνην ἰσχυρὰν.

Ἐπειδὴ αὐτὸς ἰσχυρὰν ἐνδυνάμωσεν ὑποκαταστάσας τὴν ἐκείνην ἰσχυρὰν. καὶ ὅτι ἐκείνην ἰσχυρὰν ἐνδυνάμωσεν ὑποκαταστάσας τὴν ἐκείνην ἰσχυρὰν. καὶ ὅτι ἐκείνην ἰσχυρὰν ἐνδυνάμωσεν ὑποκαταστάσας τὴν ἐκείνην ἰσχυρὰν.

Ἐπειδὴ αὐτὸς ἰσχυρὰν ἐνδυνάμωσεν ὑποκαταστάσας τὴν ἐκείνην ἰσχυρὰν. καὶ ὅτι ἐκείνην ἰσχυρὰν ἐνδυνάμωσεν ὑποκαταστάσας τὴν ἐκείνην ἰσχυρὰν. καὶ ὅτι ἐκείνην ἰσχυρὰν ἐνδυνάμωσεν ὑποκαταστάσας τὴν ἐκείνην ἰσχυρὰν.

ille suscipere, & suam faceret, quem nec peccatum contaminare, nec mors potuit detinere. Conceptus quippe est de Spiritu Sancto intra uterum matris virginis, quæ illum ita salva virginitate edidit, quemadmodum salva virginitate concepit.

Sed si de hoc christianæ fidei fonte purissimo sincerum intellectum haurire non poterat, quia splendorem perspicuæ veritatis obscuratione sibi propria tenebrarat; doctrinæ se evangelicæ subdidisset. Et dicente Matthæo: Liber generationis Jesu Christi filii David, filii Abraham: apostolicæ quoque prædicationis expetisset instructum. Et legens in epistola ad Romanos: Paulus servus Jesu Christi, vocatus Apostolus, segregatus in Evangelium Dei, quod ante promiserat per Prophetas suos in Scripturis sanctis de Filio suo, qui factus est ei ex semine David secundum carnem: ad propheticas paginas piam sollicitudinem contulisset. Et inveniens promissionem Dei ad Abraham dicentis: In semine tuo benedicentur omnes gentes: (a) ne de hujus seminis proprietate dubitaret; secutus fuisset Apostolum dicentem: Abraham dictæ sunt promissiones, & semini ejus. Non dicit, & seminibus, quasi in multis, sed quasi in uno, & semini tuo, quod est Christus. Isaia quoque prædicationem interiore apprehendisset auditu dicentis: Ecce Virgo in utero (b) accipiet, & pariet filium, (c) & vocabunt nomen ejus Emmanuel, quod est interpretatum, nobiscum Deus. Eiusdemque Prophetæ fideliter verba legisset: Puer natus est nobis, filius datus est nobis, cu-

ղմերս բնուի առնոյր (ա) նա, և իւր տունէր, զոր ոչ մեղք կարացին ապականել, և ոչ մահ արգելուլ: (բ) Վասն զի յղացաւ ի հոգւոյն սբոյ յարգանդի անդ մօր կուսի, որ այնպէս անխախտելի կուսութիւն լայս ընծայեցոյց զնա, որպէս անխախտ կուսութիւն յղացաւ:

(գ) Վսլ էթէ յականակիտ աղբերէ աստի քրիստոնէական հաւատոց չէր կարող հանել զյստակ միտս, զի զճառագայթ լուսափայլ ճշմարտուն շացութեան անձին իւրոյ խաւարեցուցե՛լ էր, հպատակել ունէր զանձն աւետարանական վարդապետուն: Նա յսել մատթէի, գիրք ծննդեան յսի քոթի որդւոյ դաւթի որդւոյ արբահամու, նաև առաքելական քարոզութեն հրահանգի ունէր պատկառ կալ: Նա ընթերցեալ ի թուղթն առ հռովմայեցիս. Սողոս ծառայ յսի քոթի, կոչեցեալ առաքեալ, որոշե՛լ յաւետարանն այ, զոր յառաջ խոստացաւ ի ձեռն մարդարէից իւրոց դրովք քովք վասն որդւոյ իւրոյ, որ եղև նմա ի զաւակէ դաւթի ըստ մարմնոյ, առ մարդարէական տառս փոյթ տանէր բարեպարիշտ: Նա գտե՛լ զխոստումն այ առ արբահամ, զի ասէ, ի զաւակի քում օրհնեսցին ամ ազգք, առ ի չերկոճանալ լէ յատկուի այգր զաւակի, զհետ երթայր առաքելոյն, որ ասէ: Վերահամու ասացան խոստմունք, և զաւակի նր. ոչ ասէ, և զաւակաց, իբր ի բաղումս, այլ իբրև ի միում, և զաւակի քում. որ է քոթ: Նա ևս զեսայեայ զքարոզութիւն ներքին լեւեօք ըմբռնէր, զի ասէ. Վհա կոյս յղացի, և ծնցի զորդի, և կոչեսցեն զանուն նորա էմմանուէլ, որ թարգմանի, ընդ մեղ ամծ: Նա զնորին մարդարէի հաւատարիմ մտօք վերծանէր զբանս. Վանուկ ծնաւ մեղ,

(a) Յօրհնայի ինչ. Et ne . . . ի միայն օրոս քե ան . . . արժ քարբամ ծայ բանն. վն, սման, ի դնել զայս՝ էրին նաև ի վերոյ inveniret կ՛ invenisset, քոթանակ հարապա և հին գրութս inveniens. (b) Ձեռագիրք, accipiet, համայն յունին. իսկ պպագիրն concipiet, իմաստն է նոյն: (c) Տպագիրք & vocabitur, և այլն. և կոչեսցի, և այլն:

(ա) Կիւրեղ պարագր. լուկ. առ սուղիւսս. * Իւր արար զմարմնն տնօրինաբար ||: Եւ ի նուէ իմ. * Եթէ ոք ոչ խոստովանեսցի զմարմնն ան կենդանարար, և իւր բանին այ. . . որ եղև իւր բանին, որ զամ կարող է կենդանի առնել, նզովեալ եղիցի ||: Թեոդորոս քաթ. բենուր. վրդ. իմաստարի, ի ձառն խալի. * Վն զի իւր էր անատական, լէ որում անշփոթ ներմիացե՛լ ||: Սուրբ Գեղարդ. ան յոլն. ան. * Չմարմնն տեսանելով զբանն

տեսանէին. վն զի նր իւր էր մարմնն ||: (բ) Շարակնոն. * Երբ խհդս սուկալիս ի քեզ տեսանի ամածին. յղութի անսերմնական, ծնունդ անարատ, կուսուի յետ ծննդեան մնալով անսպական ||: (գ) Գրիգոր, լուս. յաճախ ք. 23. * Ճշմարտուն հաւատոց լայս է աչաց մտացն շարժմանց. . . որ զառաջնորդական զմիտն լուսաւորէ, և դրովք քովք յանդիման կացուցանէ զաներևոյթան իբրև ի տեսիլ աչաց՝ արեգականն լայս

ἡμετέραν αὐτὸς φύσιν ἀέλαβε, καὶ οἰκείαν εἰργάσατο. ὃν ἔτε ἀμαρτία μολύναι, ἔτε θάνατος καταχεῖν ἠδυνήθη. Σωελήφθη μὲν ἔνδηλονότι ἐκ Πνεύματος ἁγίου ἐν γαστρὶ τῆς παρθένου Μαρίας (α) μητρός. ἥτις ἔτω φυλαχθείσης τῆς παρθενίας αὐτὸν ἀπεκύησεν, ὡσπερ ἔν καὶ ἀκεραία μεινάσης τῆς παρθενίας σωέλαβεν.

Ἀλλ' εἶπερ ἐκ ταύτης τῆς ἐν τῇ πίσει τῆς Χριστιανῶν διαγεσάτης πηγῆς καθαράν ἀρύσασθαι θέλουσαν ἐκ ἡδύατο, (β) διὰ τὸ τῆς πηλαυγῆς ἀληθείας αὐτὸν ἑαυτῷ τὸ φέγγος ἐκ τῆς οἰκείας ἐπισκοπίζεν τυφλώσεως, τῇ διδασκαλίᾳ γὰρ τῆς ἐπαγγελίας ἑαυτὸν ὑπήγαγεν αὐτῷ. Καὶ λέγοντος Ματθαίου· Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ Δαβὶδ, υἱοῦ Ἀβραάμ. καὶ τὸ Ἀποστολικὸν δὲ κηρύγματος τῷ εἰσηγήσιν αὐτῷ ἐπέζητησε· καὶ ἀναγινώσκων ἐν τῇ ἐπιστολῇ πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῇ· Παῦλος δὲ ἄλλος Ἰησοῦ Χριστοῦ κλητὸς Ἀπόστολος, ἀφωρισμένος εἰς διαγγέλιον Θεοῦ, ὃ πορευόμενος διὰ τῆς προφητείας αὐτῶ ἐν γραφαῖς ἁγίαις, περὶ τῶν Ἰουδαίων αὐτῶ τῶν γεννηθῆναι ἐκ σπέρματος Δαβὶδ (γ) τὸ καὶ σάρκα· ὅτι τὰς προφητικὰς ἔπος αὐτῶ βίβλος τῷ Δαβὶδ φροντίδα μετήγαγε, καὶ δεικνύων τὴν ἐπαγγελίαν τῶ Θεοῦ πρὸς τὸν Ἀβραάμ λέγοντος· ἐν τῷ σπέρματί σου ἐνδοιογηθήσονται πάντα τὰ ἔθνη· ὅπως αὐτῶ τῆς κυριότητος τῆς μὴ ἀμφιβάλλῃ τῶ σπέρματος, ἠκολούθησαν αὐτῶ καὶ τῶ Ἀποστόλου λέγοντι· τῷ δὲ Ἀβραάμ ἐρρέθησαν αἱ ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ σπέρματι αὐτῶ. ἐκ εἶπε καὶ τοῖς σπέρμασιν, ὡς ὅτι πολλῶν. ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός· καὶ τῷ σπέρματί σου, ὅπερ ὅτι Χριστός. καὶ τὸ Ἰσραὴλ δὲ κήρυγμα διὰ τῆς ἐνδοτέρας κατέχευεν αὐτῶ ἀκροάσεως, λέγοντος· ἰδοὺ, ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ λήψεται, καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσασσι τὸ ὄνομα αὐτῶ Ἐμμανουήλ. ὅπερ ἐστὶ μεθερμηνεύμενον, μετ' ἡμῶν ὁ Θεός. καὶ τῶ αὐτῶ δὲ ποροφήτε πιστῶς αὐτῶ ὑπανέγνω τὰ ῥήματα· παι-

ἡμετέραν αὐτὸς φύσιν ἀέλαβε, καὶ οἰκείαν εἰργάσατο. ὃν ἔτε ἀμαρτία μολύναι, ἔτε θάνατος καταχεῖν ἠδυνήθη. Σωελήφθη μὲν ἔνδηλονότι ἐκ Πνεύματος ἁγίου ἐν γαστρὶ τῆς παρθένου Μαρίας (α) μητρός. ἥτις ἔτω φυλαχθείσης τῆς παρθενίας αὐτὸν ἀπεκύησεν, ὡσπερ ἔν καὶ ἀκεραία μεινάσης τῆς παρθενίας σωέλαβεν. Ἀλλ' εἶπερ ἐκ ταύτης τῆς ἐν τῇ πίσει τῆς Χριστιανῶν διαγεσάτης πηγῆς καθαράν ἀρύσασθαι θέλουσαν ἐκ ἡδύατο, (β) διὰ τὸ τῆς πηλαυγῆς ἀληθείας αὐτὸν ἑαυτῷ τὸ φέγγος ἐκ τῆς οἰκείας ἐπισκοπίζεν τυφλώσεως, τῇ διδασκαλίᾳ γὰρ τῆς ἐπαγγελίας ἑαυτὸν ὑπήγαγεν αὐτῷ. Καὶ λέγοντος Ματθαίου· Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ Δαβὶδ, υἱοῦ Ἀβραάμ. καὶ τὸ Ἀποστολικὸν δὲ κηρύγματος τῷ εἰσηγήσιν αὐτῷ ἐπέζητησε· καὶ ἀναγινώσκων ἐν τῇ ἐπιστολῇ πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῇ· Παῦλος δὲ ἄλλος Ἰησοῦ Χριστοῦ κλητὸς Ἀπόστολος, ἀφωρισμένος εἰς διαγγέλιον Θεοῦ, ὃ πορευόμενος διὰ τῆς προφητείας αὐτῶ ἐν γραφαῖς ἁγίαις, περὶ τῶν Ἰουδαίων αὐτῶ τῶν γεννηθῆναι ἐκ σπέρματος Δαβὶδ (γ) τὸ καὶ σάρκα· ὅτι τὰς προφητικὰς ἔπος αὐτῶ βίβλος τῷ Δαβὶδ φροντίδα μετήγαγε, καὶ δεικνύων τὴν ἐπαγγελίαν τῶ Θεοῦ πρὸς τὸν Ἀβραάμ λέγοντος· ἐν τῷ σπέρματί σου ἐνδοιογηθήσονται πάντα τὰ ἔθνη· ὅπως αὐτῶ τῆς κυριότητος τῆς μὴ ἀμφιβάλλῃ τῶ σπέρματος, ἠκολούθησαν αὐτῶ καὶ τῶ Ἀποστόλου λέγοντι· τῷ δὲ Ἀβραάμ ἐρρέθησαν αἱ ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ σπέρματι αὐτῶ. ἐκ εἶπε καὶ τοῖς σπέρμασιν, ὡς ὅτι πολλῶν. ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός· καὶ τῷ σπέρματί σου, ὅπερ ὅτι Χριστός. καὶ τὸ Ἰσραὴλ δὲ κήρυγμα διὰ τῆς ἐνδοτέρας κατέχευεν αὐτῶ ἀκροάσεως, λέγοντος· ἰδοὺ, ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ λήψεται, καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσασσι τὸ ὄνομα αὐτῶ Ἐμμανουήλ. ὅπερ ἐστὶ μεθερμηνεύμενον, μετ' ἡμῶν ὁ Θεός. καὶ τῶ αὐτῶ δὲ ποροφήτε πιστῶς αὐτῶ ὑπανέγνω τὰ ῥήματα· παι-

(α) Βορέϊον ἐστὶν ἡ μήτηρ· (β) ἡ ἐκ τῆς ἀμαρτίας ἐκφυγὴ καὶ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας· (γ) τὸ ἐκ τῆς ἀμαρτίας ἐκφυγὴ καὶ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας.

ἡμετέραν αὐτὸς φύσιν ἀέλαβε, καὶ οἰκείαν εἰργάσατο. ὃν ἔτε ἀμαρτία μολύναι, ἔτε θάνατος καταχεῖν ἠδυνήθη. Σωελήφθη μὲν ἔνδηλονότι ἐκ Πνεύματος ἁγίου ἐν γαστρὶ τῆς παρθένου Μαρίας (α) μητρός. ἥτις ἔτω φυλαχθείσης τῆς παρθενίας αὐτὸν ἀπεκύησεν, ὡσπερ ἔν καὶ ἀκεραία μεινάσης τῆς παρθενίας σωέλαβεν. Ἀλλ' εἶπερ ἐκ ταύτης τῆς ἐν τῇ πίσει τῆς Χριστιανῶν διαγεσάτης πηγῆς καθαράν ἀρύσασθαι θέλουσαν ἐκ ἡδύατο, (β) διὰ τὸ τῆς πηλαυγῆς ἀληθείας αὐτὸν ἑαυτῷ τὸ φέγγος ἐκ τῆς οἰκείας ἐπισκοπίζεν τυφλώσεως, τῇ διδασκαλίᾳ γὰρ τῆς ἐπαγγελίας ἑαυτὸν ὑπήγαγεν αὐτῷ. Καὶ λέγοντος Ματθαίου· Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ Δαβὶδ, υἱοῦ Ἀβραάμ. καὶ τὸ Ἀποστολικὸν δὲ κηρύγματος τῷ εἰσηγήσιν αὐτῷ ἐπέζητησε· καὶ ἀναγινώσκων ἐν τῇ ἐπιστολῇ πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολῇ· Παῦλος δὲ ἄλλος Ἰησοῦ Χριστοῦ κλητὸς Ἀπόστολος, ἀφωρισμένος εἰς διαγγέλιον Θεοῦ, ὃ πορευόμενος διὰ τῆς προφητείας αὐτῶ ἐν γραφαῖς ἁγίαις, περὶ τῶν Ἰουδαίων αὐτῶ τῶν γεννηθῆναι ἐκ σπέρματος Δαβὶδ (γ) τὸ καὶ σάρκα· ὅτι τὰς προφητικὰς ἔπος αὐτῶ βίβλος τῷ Δαβὶδ φροντίδα μετήγαγε, καὶ δεικνύων τὴν ἐπαγγελίαν τῶ Θεοῦ πρὸς τὸν Ἀβραάμ λέγοντος· ἐν τῷ σπέρματί σου ἐνδοιογηθήσονται πάντα τὰ ἔθνη· ὅπως αὐτῶ τῆς κυριότητος τῆς μὴ ἀμφιβάλλῃ τῶ σπέρματος, ἠκολούθησαν αὐτῶ καὶ τῶ Ἀποστόλου λέγοντι· τῷ δὲ Ἀβραάμ ἐρρέθησαν αἱ ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ σπέρματι αὐτῶ. ἐκ εἶπε καὶ τοῖς σπέρμασιν, ὡς ὅτι πολλῶν. ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός· καὶ τῷ σπέρματί σου, ὅπερ ὅτι Χριστός. καὶ τὸ Ἰσραὴλ δὲ κήρυγμα διὰ τῆς ἐνδοτέρας κατέχευεν αὐτῶ ἀκροάσεως, λέγοντος· ἰδοὺ, ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ λήψεται, καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσασσι τὸ ὄνομα αὐτῶ Ἐμμανουήλ. ὅπερ ἐστὶ μεθερμηνεύμενον, μετ' ἡμῶν ὁ Θεός. καὶ τῶ αὐτῶ δὲ ποροφήτε πιστῶς αὐτῶ ὑπανέγνω τὰ ῥήματα· παι-

ius potestas super (a) humerum ejus, & vocabunt nomen ejus, Magni consilii Angelus, (b) Admirabilis, Consiliarius, Deus fortis, Princeps pacis, Pater futuri sæculi. Nec frustratorie loquens, ita Verbum diceret carnem factum, ut editus utero Virginis Christus haberet formam hominis, & non haberet materni corporis veritatem.

An forte ideo putavit Dominum nostrum Jesum Christum non nostræ esse naturæ, quia missus ad beatam Mariam (c) semper virginem Angelus ait: Spiritus Sanctus superveniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi: ideoque & quod nascetur ex te Sanctum, vocabitur filius Dei? ut quia conceptus virginis divini fuit operis, non de natura concipientis fuerit caro concepti.

Sed non ita intelligenda est illa generatio singulariter mirabilis, & mirabiliter singularis, ut per novitatem creationis proprietates remota sit generis. Fecunditatem enim virgini Spiritus Sanctus dedit, veritas autem corporis sumpta de corpore est; & ædificante sibi sapientia domum, Verbum caro factum est, & habitavit in nobis: hoc est, in ea carne, quam assumpsit ex homine, & quam spiritu vitæ rationalis animavit.

(a) Ի ԲՆԸ օրհնակս՝ humeros. Ի վր օւսոց: (b) Ի ԲՆԸ օրհնակս պահանջն Բառսս՝ admirabilis, consiliarius. սքանչելի խորհրդական: (c) Ի ԲՆԸ յեռ. Լիք սարգիսօր semper virginem. ո՞ր և ո՛ւր Ի յոյն:

(ա) Ընդհանրին Ի Յ՞ որդին: * Որպէս ասաց՝ ժանտն եւտիքէս, թէ ոչ մարմին՝ առ իսկապէս. այլ առ աչք՝ անց ընդ կուսին, խողովակի նմանապէս ||: Եւ Ի ԲՆԸ. առ Ռիզաբէլս. * Գրեւ էր զամանց, որք զեւտիքեայ անիծելոյ և զայլոց հնոց հերձոճածողաց շիջեալ բոցն վերստին արծարծեն, ասելով զմարմին տն մերոյ՝ եթէ ոչ էր Ի բնուէ միկան... և այսմ հերձոճածոց առաջին հարքն եղին ըզբնադրուի, և լուծին զանմառնն ընց ||: Գրեւոր պղայ, առ Կոստանդնուպոլիս. * Ո՞ր եւտիքէսն երկր յնմարաբար բարբառի՝ ասելով, խոստովանիմ զբանն տձ յարդանդի կուսին կերպացել, տպաւորել Ի պատկեր, և Ի ձև մարդոյ եղեալ ||: (բ) Լ. Ի. Թ. 35: (գ) Ծանօթիւր հայոց Ի ճառն Գրեւորի սքանչելաբարձի յաւեփիս խորհի. * Ընդ քեզ տձ, և Ի քէն տձ՝ և կատարել մարդ, յորում բնակէ տձ լրումն տձութէն մարմնապէս... Արդ՝ զմանդականուի կուսին սք հոգին շնորհէր. իսկ ճշմարտուի մարմնոյն Ի մարմնոյն տալաւ: Եւ ո՞ր մար-

ճարգմանուի լարինականին: որդի տուաւ մեզ. որոյ իշխանութիւն Ի վր օւսոց նորա. և կոչեացեն զանուն նորա, մեծի խորհրդոյ հրեշտակ, սքանչելի, խորհրդական, տձ հզօր, իշխան խաղաղութե, հայր հանդերձելոյ յաւիտենին: (ա) Եւ ոչ եթէ շաղիաղփութք խօսելով՝ այնպէս զբանն ասէր մարմին եղեալ, մինչ զի Ի լոյս ընծայեալն յարդանդէ կուսին ք՞ ու նիցի վկերպարան մարդոյ, և չունիցի ըլլմայրենի մարմնոյ զճշմարտութիւն:

Պուցէ արդեօք վասն այն համարեցաւ ըզտորն մեր յ՞ ք՞ չլինել Ի մերմէ բնութէ, իբրև զի հրեշտակն առաքեալ առ երանելին մարիամ միշտ կոյս՝ ասէ. (բ) Հոգին սք եկեաց Ի քեզ, և զօրութի բարձրելոյն հովանի լիցի Ի վր ք. վր և որ ծնանիցի Ի քէն սքն, որդի այ կոչեացի: Ու պէս թէ քանզի յղութի կուսին եղև գործ տձային, ոչ Ի բնութէ յղացողին լեալ իցէ մարմին յղացելոյն:

(գ) Լ. Եւ ոչ այդպէս իմանալի է ծնունդն այն եղականապէս սքանչելի, և սքանչելապէս եղական, որպէս թէ նորուք արարչութե Ի բաց բարձեալ իցէ յատկութի սեռին: Վասն զի զբեղմնաւորութիւն ետ կուսին հոգին սք. իսկ ճշմարտուի մարմնոյն Ի մարմնոյ աւաւ (դ): Եւ շինելով իմաստութե՝ իւր տուն, բանն մարմին եղև, և բնակեաց Ի մեզ, այսինքն է՝ Ի մարմնի անդ, զոր էաւ Ի մարդոյ. և հոգւով բանական կենդանութեան ոչւորեաց:

դարևոյ յերկուց բնուէց, Ի փայլականէ և Ի ջրոյ՝ և յանյայտ նշանաց ծովու յառաջագայի, այսպէս և տր մեր յ՞ ք՞ անչիթութաբար և անյեղաբար Ի մարդ և Ի սք կուսին յառաջագայիւր՝ ճշմարիտ տձութն և կատարեալ միկութն ||: Ի բանից աստի ո՞ր բառ առ բառ առնու սքն Լեոն զառաջիկայ բան իւր, նոյնպէս և շնորհալին աստուստ առնու զայն նմանութի Ի յ՞ որդին. նէ.

* Մարգարտորէն՝ ծնունդ կուսին, տձ և մարդ՝ մի երկոքին ||: (դ) Յայնմաստս հայոց. յանվարի է. * Բեզղահէմ տուն հոցի. բեզ (յ՞ տուն) մարմին. լահմ (յ՞ հայն՝ որ Ի սան անդ) տձութն ||: Ի սոյն նմանութի հայի և աւելն տն. յով. Բ. 19, և 21. * Քակեցէք զտաճարգ զայդ... բայց նա ասէր վր տաճարի մարմնոյ իւրոյ ||: Կիւրեղ պարագմ. Գ. Ի. Կ. Կ. Կ. * Եղեւ մարմին, և բընակեւ Ի մեզ. զի երկոքումք ցուցցէ՝ և եղեալ մարդ, և ոչ փոփոխեալ յիւրոցն. քզի եկաց մնաց՝ որ ինչ էրն, և Ի մարմնի տձ իւրօք, ո՞ր այլ յայլում (իմա, այլ իմն յայլ լիմք, չեղբարբար՝ ը յունականին Եթերոյ

Salva igitur proprietate utriusque naturæ (a) & substantiæ, & in unam cocunte personam, suscepta est a majestate humilitas, a virtute infirmitas, ab æternitate mortalitas: & ad resolvendum conditionis nostræ debitum, natura inviolabilis naturæ est unita passibili: ut, quod nostris remediis congruebat, unus atque idem mediator Dei & hominum, homo Jesus Christus, & mori (b) posset ex uno, & mori non posset ex altero.

In integra ergo veri hominis perfectaque natura verus natus est Deus, totus in suis, totus in nostris. Nostra autem dicimus, quæ in nobis ab initio Creator condidit, & quæ reparanda suscepit. Nam illa, quæ deceptor intulit, & homo deceptus (c) admisit, nullum habuerunt in Salvatore vestigium. Nec quia communionem humanarum subiit infirmitatum, ideo nostrorum fuit particeps delictorum. Assumpsit formam servi sine sorde peccati, humana augens, divina non minuens: quia exinanitio illa, qua se invisibilis visibilem præbuit, & Creator ac Dominus omnium rerum unus voluit esse mortalium, inclinatio fuit miserationis, non defectio potestatis. Proinde qui manens in forma Dei fecit hominem, (d) idem in forma servi factus est homo.

(ա) Ասոր պահմամբ յատկութեմ երկու քանիւր բնութեմ (և գոյացութեմ) և ՚ի մի ժողովելով անձն, առեալ եղև ՚ի մեծփայտելուէ խնարհօրէն, ՚ի զորով տկարուի, ՚ի յաւիտեանահանուէ մահկանացուի. և առ ՚ի բուժումն պատեաց մեքումն վիճակի՝ բընութեմն անեղծական միացա ընդ արարելով բնութեմ. որպէս զի որ այն իսկ էր յանկաւոր մեքոց գարմանոց, մի և նոյն միջնորդն նոյ և մարդկան՝ մարդն յի քս, և կարացայ մեռանիլ ի միոյ (բանի), և չկարացել մեռանիլ ի միւրոյ (բանին.)

Եւ արդ՝ անձերն և կատարեալ բնութեմ ճշմարիտ մարդոյ ճշմարիտն ծնաւ ձած, բռ վանդակ իւրովքն, բովանդակ մեքովքս իսկ մեքս առեմ՝ զըր միանդամ ՚ի մեզ ՚ի սկզբանէ հաստեաց արարելն, զորս և ՚ի պետոս նորոգելոյ յանձն իւր ընկալաւ: Այն զի այն ինչ իրք՝ զորս պատրոզն ՚ի ներքս էած, և մարդն պատրեալ յինքն Յրեաց, և մէջ մի հետս ունէին ՚ի փրկելն: Եւ ոչ անհայտ հարզդք լինելոյն մարդկային տկարութեմը՝ մասնակոյ գտաւ մեքոց յանանայ:

Եւ առ զկերպարանն ծառայի՛ լաւացն արատոյ մեղաց, զմարդկայինս պերճացուելը՝ զձո՞ւր ինան ունէն նուաղեցուցեալ: Այն զի ունայնացուցումն այն, որով անտեսանելին տեսանելով զինքն ճնծայեցայ, և արարին և նոյն բոլորեց գոյնք մի ՚ի մահկանացուց լինիլ կամեցաւ, վայրիբումն էր ողբումն, և ոչ պակասումն կարողութեմ: Սին իրի՛ որ մնալով ՚ի կերպարանս նոյ՝ արար զմարդն, նոյնն ՚ի կերպարանս ծառայի՛ եղև մարդ:

(a) Տեղեւի ինչ գրութեմ & substantiæ. և գոյացութեմ. և ՚ի մի յոն: Ընդ հաշուսն ՚ի ինչ. ձածն քննելով, յորէ ելիլէր ապարեւ, զի միայն substantiæ և ինչ՝ naturæ. (b) Ի մի յոն: Գն. possit . . . possit. կարկեմ. ուր posset հաշուսն յանկարկեմ, կ՛կարկել լինելու. (c) Հիմն ինչ. մի. amisit. կորաց. որ է յայտել լինելով, ինչտանի գրելու կուր միայն ammisit. որ է նոյն ընդ admisit. այնինչ՝ առնկալաւ: (d) Idem. նոյնն գրութեմ ՚ի մեք յոն:

(ա) Գրելիք (նարեւոյն, ի՞նչ անտեսելի քարոզ. ՚ի վերջ եւրեմի). ՚ի իրականութեան յատկութեմ բնութեմը պահելու անհիմն, և միայնէ անձառայելս ՚ի վերջան զձո՞ւր խոտունան և միւրէ, մի որդի և մի նոր յոն քննելու, կուր կատարելոց: Մտեմն երջնայն ՚ի մեք. ծամ. խոր. ելելս 176. Վճային բնութեմ ՚ի միւտորին ընդ մարմնայն՝ զկերպարան յատկութեմ անհիմն պահեաց: Յո՞ւրէ. խորութեմ:

Բանն անմարմին՝ ըստ էութեմ,
և զի մարմին՝ ճշմարտութեմ.
զիւրն պահեալ անկողայնս,
և զինս առեալ առեգաղկս:

Ինչուէն պարզի՛. Վշտեմ մայրն բնութեմ, յի՞ գոյս.

ցուէնք: Սորդեմ նոյն. ձած. Ե. 737. Յոն քն ասել, յի փրկելն և օժեանն. . . այս անունը զերկանանն մեղ նկարագրեն զբնութեմ, զանայինն և զիկայինն, ի միմեանս միանալով անհիմնութեմ և անանջատելի:

Եւ որովհետեւ ՚ի միջ եկք:
Եւ որովհետեւ ՚ի միջ եկք:
՚ի կուսէ՛ ձած և մարդ՝ նոր խոտունեցաւ.
Երկակին՝ անձառայելս յոյժ միացաւ.
և բնութեմ՝ երկբանեցին՝ ոչ չփոխեցաւ:
Հարկապէս և անանջելի սա գրելիք գայս ՚իւր էութեմ որ տարակուսուցի յորեւնէ, մեք կարողն զան ապուր յանձառելն միատրուէ անհիմն և անբամին զիւրաքանչէրոցն պահելու էութեմ:

Tenet enim sine defectu proprietatem suam utraque natura: (a) & sicut formam servi Dei forma non adimit, ita formam Dei servi forma non minuit.

Nam quia gloriabatur diabolus hominem sua fraude deceptum divinis caruisse muneribus, & immortalitatis dote nudatum (b) duram mortis subisse sententiam, seque in malis suis quoddam (c) de praevicatoris consortio invenisse solatium; Deum quoque, justitiae exigente ratione, erga hominem, quem in tanto honore condiderat, propriam mutasse sententiam; opus fuit secreti dispensatione consilii: ut incommutabilis Deus, cujus voluntas non potest sua benignitate privari, primam erga nos pietatis suae (d) dispositionem sacramento occultiore completeret; & homo diabolicae iniquitatis versutia actus in culpam, contra Dei propositum non periret.

(e) Ingreditur ergo haec mundi infima Filius Dei, de caelesti sede descendens, & a paterna gloria non recedens, novo ordine, nova nativitate generatus.

Novo ordine, quia invisibilis in suis, visibilis (f) factus est in nostris, incom-

(ա) (1) Այս զի կայ ունի առանց թերութե զիւր յաստիւնի՝ երկարանիւր բնութի . և զիրօրէ նսակ զկերպարանն ծառայի չառանայ՝ ի բաց կերպարանն նոյ, նոյնպէս զկերպարանն նոյ ոչ նուազեցուցանէ կերպարանն ծառայի . Ե ի որով զտրեւէ պարծե՛ր բանասարկուն, Ե թէ մարդն պատրե՛լ իւրովք խառանօք՝ վրեպեցու յածային պարգեաց, և յանմահուէն ձրեց մեկնացեալ՝ անկաւ ի խիստ դատարն քով մահու, և ինքն՝ ի չարիս իւր սիրտինս իմն եղիտ բնկերութի պատճիրանազանցին, և անձ ևս՝ ի պահանջելոյ իրաւանց արգաւ ըւթէ, փոխեաց զիւր վճիւռ ի վր մարդոյն, զոր յայնպիսի պատճի երջաստեալ, պէտք եղին գաղտնաձածուկ խորհրդով անօրէնութե . ի բրեկն անփոփոխելին անձ . որոյ կամաց անհնար է քակել ՚ի բարեպէթութե իւրով, զատաջին զիւրոյ առ մեզ մարդասիրութե զանտեսու թիւն գաղտնաձածուկ խորհրդով կատարեաց . և մարդն խորամանկութի դիւական ապիրատութե սագրեալ ՚ի յանցանս՝ մի կորելցէ ի զիւր յառաջագործուն նոյ :

Եւ արգ մտանէ յայտանի նուազստութիւն անի որդին նոյ, յերկնային աթոռոյ ի ջեալ, և ի Տալրեւնի փառացն չմեկնել, նոր կարգաւ, և նոր ծննդեամբ ծնեալ . ՚ի սր կարգաւ . վր գլ անտեսանելին իւրովն՝ անեսանելե եղև մերձքս, անբովան

(a) Անի յե . & sicut forma servi Dei formam non adimit (ի՛՛ non adimit), ita forma Dei servi formam non minuit. այսինքն՝ և ոչ կերպարանն ծառայի զնոյ կերպարանն ոչ երարձ . այնպէս կերպարանն նոյ զմտային կերպարանն ոչ նուազեցուցէ : (b) ՚ի Գ յե . duram . . . sententiam . ի գոմեաց դատակրութի : (c) Տան յե . de praevicatoris consortio . պատճիրանազանցութե : (d) ՚ի բնք քեմի . dispositionem . զմտայնագրարութե ի՛՛ զպատե սուի բայ և ՚ի Տան լեւելի բնք . զի . dispositionem . թ՛ պարտագրութե . որ ՚ի Գ անտեսանելի է, ի՛ կարգաւորութե : (e) Յերի . infirma . թ՛ ՚ի սկարուռն : (f) Յերի . քեմի . երեւել է apparuit in nostris . երեւեաց մերձքս :

(ա) Այսինքն ՚ի . Անթերի միկուր . և անպակաս անձութի : Ստորագրութե հայոց առ իսաւրի ինքնիւ, ՚ի բն . առ զարարելին անտեսանելի . առ առաջայ . Գ . 21 . Մեծամեծն անտեսանելի անտեսանելի . և զփառութե կեղեցեալ (խառանակեացն, կամ յայտ արարել) . անտեսանելի կերպին զանտեսանելին . և եղև իւր ըստին մարմն զանբակ մտաւորութի . . . Չոր անձան զիւրն թիւրիան անորջ գիտելով . Տրանի մեզ ոչ խոտորել յալ կամ յանեակ . ոչ միտաւորութի յերանն ի՛՛ զիւրութե մե կի՛՛ ի բաց բարձունս ասել միջն զիւրան, և ոչ անտեսանելի և անտեսանելին ի՛՛ մարմնագործն շնարատութե քակտումն բնուեցաւ սել . . . Սէ ՚ի մեան անտեսանելի ասար բնութե ՚ի ներքս քերել ՚ի նախաջոյ սր երրորդութե (թ՛ նեստորաբար՛

անտեսար բնութի գնելով զիւր կուրն քնի, զերբոր գուրն զքրութե աննել, ի՛՛ միտաւորութե ուրանալ ոչ զեւախելան (զընուն միկային) . կի՛՛ զՏալրեւն ի բրեկ զատարարեալս, կի՛՛ յերանն ասել անտեսանելի մարմնի՝ ի բրեկ զպատեարացին . . . Թորութե ասել զտրանիւր արանջոյ ուր, յեղեց զանտեսանելին շնարատութե . որք յապտելով զիւր կուրն զամենակատար՝ մե բնութի աստային այտուտե անտարաբար . զորս տարաբարեք ի բրեկ զէրոյ նն առանդունաւ, և ոչ միջ բանի արժանաւոր, և գաւրելի . . . Եւ լուր լցել լուր բոտոտանութե Տաւառոյս մերջ՝ նոյն, որք կաթնն ուղի լուկ լուկ : :

(1) Այս առ Բնագիրն . Գ . Բնագիր պահէ երկարալ զիւր բնութի անձաւորաբ զիւրեան յատկուն . և ոչ

κατάληπτος ὢν, ἠβελήθη καταλαμβάνεσθαι, κὶ ποραιώνιος μόνων, εἶναι ἤρξατο ἀπὸ χρόνου, κὶ τὸ παντὸς ὢν Δεσπότης, τὴν δαλικὴν μορφὴν ἀνεδέξατο, τῆς οἰκείας Θεότητος ἐπισκιάσας τὸ μέγεθος, κὶ ὁ ἀπαθὴς Θεὸς ἐκ ἀπηξίωσε παθῆτὸς εἶναι ἀνθρώπος, κὶ ὁ ἀθάνατος νόμοις ὑποκείσθαι θανάτου.

որ էն անբովանդակելի կամեցաւ բովանդակելի. և որ կայ մնայ նախայաւիտեան, լի նել սկսաւ ՚ի ժամանակէ. և որ էն ամբողջ զժառանգական զկերպ ընկալաւ, զիւրոյ անձու թէն սարածածկեալ զմեծութի. և անշարժելին անձն ինչ անարժան համարեցաւ շարժելի լինել մարդ, և անմահն՝ օրինաց ներքոյ դնիլ մահու :

Καινή δὲ τῇ γεννήσει τεχθεῖς, ἐπεὶ περ ἢ ἀχραντος παρθενία ἐπιθυμία μὲν ἠγνόησε, τὴν δὲ τῆς σαρκὸς ἐχορήγησεν ὕλῃ, κὶ προσελήφθη ἐκ τῆς μητρὸς (α) τὴν Δεσπότη φύσιν, ἐκ ἀμαρτίας. ἔ μὲν ἐπειδή περ ἐν τῷ Δεσπότη Ἰησοῦ Χριστῷ τῷ τεχθέντι ἐκ τῆς γαστρὸς τῆς παρθενίας θαυμασὴ τίς ἐστὶν ἢ γεννήσις, δὲ τὸ ἡμῖν (β) ἐκ ἢ φύσιν ὁμοία. ὁ γὰρ ὢν Θεὸς ἀληθῆς, αὐτὸς ὅστις καὶ ἀνθρώπος ἀληθῆς. κὶ ψεῦδος ἔδόν ἐν ταύτῃ τῇ ἐνώσει τυγχάνει, ἐν ὅσῳ τὰ συναμφοτέρα μετ' ἀλλήλων ὄντι. καὶ τὸ ἀνθρώπου τὸ ταπεινὸν, καὶ τῆς Θεότητος τὸ μέγεθος. ὡσπερ ἦν τῷ ἐλεεῖν ὁ Θεὸς ἔοπιλὼν ἐκ ὑφίσταται, ἔπως ἀνθρώπου τῷ μεγέθει τῆς θείας ἀξίας ἐκ ἀναλίσκεται.

Իսկ նոր ծննդեամբ ծնեալ, վս զի անշարժախ կուսուին անմահս գտաւ ՚ի ցանկուեց, և զմարմնոյ մատակարարեաց զնիւթ : Աւսաւ ՚ի մօրէն ան բնութի, և ոչ մեղք. քրի և ոչ իսկ ՚ի օր յս քս ՚ի ծնեալն ՚ի կուսական արդանդէ, վս սքանչելի իմն գորոյ ծննդեանն՝ ոչ նման մեզ գտանի բնութիւնն : Աս զի որ էն անձ ճշմարիտ, նոյնն է և մարդ ճշմարիտ. և ստուի ինչ յայսմ միաւորուեց զգտանի, ցորչաի համերկաբանչիւրն լի միւտանս է, և մարդոյն խոնարհութիւն, և անձութիւն մեծութիւն : Օր զոր օրինակ ողորմելիս անձ շանկանի լի փոփոխուեք, նոյնպէս մարդ մեծութիւն անձին արժանապատուութե ոչ ծախի :

Ἐνεργεῖ ἦν ἑκατέρα μορφή μὲν τῆς θάτερας κοινωνίας, ὅπερ ἴδιον ἔχικε, τὴν μὲν λόγῳ κατεργαζομένη τὴν ὅπερ ὄντι τὴν λόγῳ, τὴν δὲ σώματος ἐκτελεῖντος, ὅπερ ὄντι τὴν σώματος. κὶ τὸ μὲν αὐτῷ δαλάμπει τοῖς θαύμασι, τὸ δὲ (γ) ταῖς ὑβρεσιν ὑποπέπτωκε. κὶ καθάπερ ὁ Λόγος ἀπὸ τῆς ἰσότητος τῆς τῷ Πατρὸς δόξης ὄντι ἀχώριστος, ἔτω τὸ σῶμα τὴν φύσιν τῷ ἡμετέρῳ γένεσ ἐκ ἀπολέλοιπον.

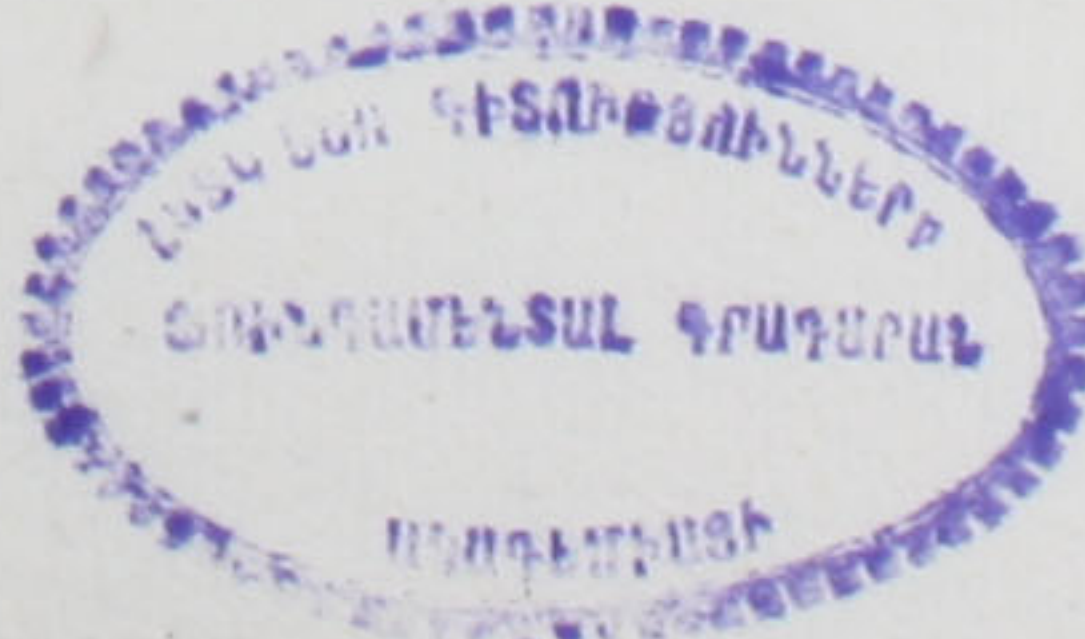
(1) Վանդի ներգործէ երկաբանչիւր կերպարանն հաղորդուք միւսոյն՝ զոր սեպհականութիւն. բանին գործականելով զայն՝ որ ինչ է բանին, և մարմնոյն կատարելով՝ զոր ինչ է մարմնոյն : Աւ այս ինչ յայցանէ փայլատակէ սքանչելեօք, և այն ինչ թշնամանաց ներքոյ անկաւ : Աւ զոր օրինակ բանն ՚ի հաւասարութի հօրն փառաց է անմեկնելի, նոյնպէ մարմինն զբնութիւն մերասեռ ոչ ՚ի բաց թողու :

(α) Յայն օրինակն, ի յն ճեպոս. զոր խաչածառն առնելն ծանօթարարս. զի է ստել Տն բնութիւն. բայց յայն է թէ զարդարին բնութիւն է բունն որ է ինքուրն զանձանիւն : (β) ՚ի սքանչելի. ճիւղ. նոյն է ինքսն : (γ) ՚ի սքանչելի. և ՚ի խոնարհոյ փայլ. հոռի՛ց տո՛ւս քա՛ծիմաստ. ի՛ր կրից, ի՛ր շարժարանաց :

ԳԻՅԵ 6161

զանձ՝ զանձայինսն ներգործելով, և երբեմն անձ մի ըզմարդկայինսն || : Վարդապետ ան հայոց ՚ի հին ճառարարք. * Արարչական բանին անորէնութի անդր ևս է բան զհրաշս, զժառանգին առնուլ պատկեր՝ ոչ յերևով կամ սպասելով ՚ի բաց բարձելով միւսոյն զմիւսն, այլ անմեկնելի հաղորդուք... զի էթէ որոշեցես զբնութիւն, բացառնացեն ընդ նմին և երկաբանչիւրքն բնաւորականք || : Ի փնտրիս զբնութիւն. ՚ի զի. Բ. երէս. 58. * Վս զի անձ էր՝ որ երեւցաւն մի, պարս էր՝ զի զմարդկայինս և զանձայինս ցուցցէ յատկաբար || : Կիրէլ. Գալ. Է. 7. * Այս օրեմն ուղղափառայն առցուք զասացելսն, անձութիւն հեռեցուցեալ զանձայինսն, և ՚ի վր երեւալ մարմնոյն՝ զորս նովաւն || : Հարմարս. * Ծնեալն ՚ի բնէն ՚ի իսաէ երէլ, և ՚ի յաթոռ փառաց լի հօր. անարդեալ ՚ի միակնէ, փառաւորութիւն էութի երկրպագեալ || : Սքանչելիս քերթուք ՚ի հին քերթուքն է : * Քս՝ նիւթական լի մարմնոյ, աննիւթ լի անձութիւն, վրդափայտական յերանալու բաժանիւթ : Եւ դարձել իսականութիւն հակառակայն՝

անձութիւն և մարդկութիւն. յորոց մին անձացոյց, և միւսն անձացաւ. և մի օր յս քս անբաժ անորէնութի || : Ճառարարք Բանիւն գործել ՚ի ներքոյ իստի, ի՛ր յայն՝ ՚ի էր. * Արէրն՝ փրկեաց, և որ եղան՝ շարժարեցաւ ||. և թէ՛ Մեռանի՝ որ (յոյն, որով) եղև, և փրկէ՝ որ էնն (յոյն, որով էր) || : Հարմարսն ՚ի փնտրիս զարդարութի. * Հայր՝ անձեռագործ տաշաւարաւ ամպով հագւոյն երեւել ՚ի բարձանց, գաւանէր զբեզ որդի լի բնութիւն, ոչ մի ոմն և ոմն, այլ մի և նոյն առեղն և առօրդ || : և ՚ի շարժանոյն. * Այն ոմն ութեղ և զօրաւոր, և ոմն անզօր վառնգաւոր, այլ մի և նոյն գոր միաւոր՝ կրէր զկիրսն կմեւոր || : (1) Այլ ևս բան զևս անտանելի տեսանի յաջորդ հասունան արաւաղ թարգմանութի՝ իբրև յայտնի նեւտորաձայն, յասելն. * Է. Քանզի ներգործէ երկաբանչիւր կերպն ընդ միւսն հաւասարութի (որ լի նախնեաց նշանակէ նաև՝ հաղորդութի), ուն յատկ ընկալաւ. զի բանին գործողի զայս՝ ուն է բանին. իսկ մարմնոյ կատարելն՝ ուն է մարմնոյն : Քանզի ոմն բացառայն

(a) Unus enim idemque est, (quod sæpe dicendum est,) vere Dei filius, & vere hominis filius. (b) Deus per id quod in principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum: homo per id quod Verbum caro factum est, & habitavit in nobis. Deus per id quod omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil: homo per id quod (c) factus est ex muliere, factus sub lege.

Nativitas carnis, manifestatio est humanæ naturæ: partus virginis, divinæ est virtutis indicium. Infantia parvuli ostenditur humilitate cunarum: magnitudo Altissimi declaratur vocibus Angelorum. Similis est rudimentis hominum, quem Herodes impie molitur occidere; sed Dominus est omnium, quem Magi (d) gaudent suppliciter adorare. Jam cum ad præcursoris sui Joannis baptismum venit, ne lateret, quod carnis velamine Divinitas tegetetur, vox Patris de cælo intonans dixit: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene (e) complacui. Quem ita-

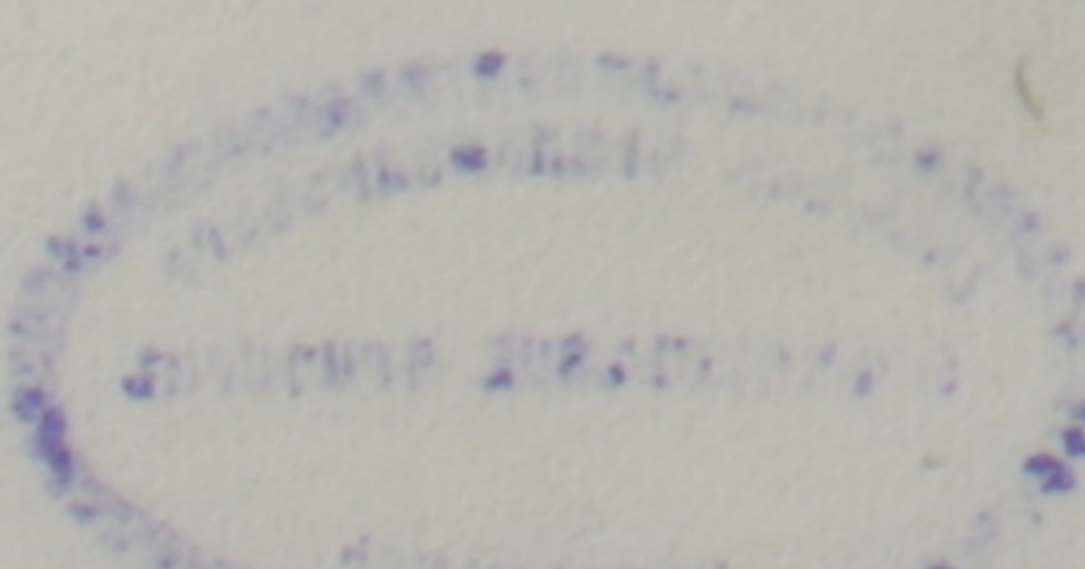
(a) Փայտագործութիւնս լինի որչափս . ուր և ի յայն . բայց ի այ յայլ յայլ որչափս : (b) Երբև յե . Filius Dei per id, և այլն : Որդի այ այնու, և այլն : (c) Երբև յե . factum est . . . factum, երբ արարեալս ձեռնս : (d) Երբև յե . gaudentes . խնդացեալք . ինչ և արդի ինչ յա . ելեալ են . veniunt adorare . գան երկիրպագանել : (e) Ինչ յե . complacuit . Իմաստն նայն է :

Ընդ սրանց լազործութիւնս իսկ ոմն ընդ թշնամանօք տարանկեայ ի : Ուր նախընթաց մթութիւնս արարական թարգմանութեան և արդէն կշտամբելի . իսկ վերջինս պարզութիւն՝ հայհոյական է գառելի . զի ոմն և ոմն ի մեզ հարկօրէն զանձնաւոր դէմս ի մեջ բերէ . ուր ի յոյն և ի լատին են այնպիսի եզերք՝ որք զանանձնից ասին . զի են ձայնք չեղօքականք , և անկանին ի վր բնութե , և ոչ անձին . մինչ զի ուր երաք լը լատին ձայնին , ի ինչ . այլ ինչ լը իմաստից ունեայ դնել . ի և նայն անին քի՛ ըստ անձնի քայլաբանի և արարեալս ներքայ դնի ինչամանայ . զի ոչ ինչ աւելի ք զայս կամի ասել մեծն Լեոն : Այլ ք զի աղաւաղ թարգմանութիւն է նեւ տորամիտ , նմին իրի զայս հատուած հեզնելով ի մեջ բերէ մաթուսայա սիւնեցի ի իսաղևն և կերպիլ՝ այս պէս . Ոմն ինչնէ զսիտ և զարչարանս կրէ՝ ծնեալն ի կուսէ , և ոմն ի նոյնէ պայծառանայրնչանօք և ար ունեսալիք՝ բանն ան . . . իսկ կայ ի տու մարին լեոնի , զոր ժողովն քաղկեդոնի ուղղափառ կոչէ : Ասոր ասելի էր . երթ ընթերցիք զբնագիրն Լեոնի , կամ գոնէ զհարաղատ թարգմանութիւնս . և յայնժամ իմաստցիս զճարտար ուղղափառութիւնս . ասպ թէ ոչ ցոր չափ հայիս ի մտար թարգմանութիւն , մտորիս . զի մտլորեւ համարիս զանմտլարն : Յաւել և զայն , զի յետ միանգամ ի թիւր կարծիս լինելոյ զումբէ՛ նաև զու-

Ասան զի մի և նոյնն է (զոր ստեպ պարտ է երկրորդել ,) ճշմարտասպէս այ որդի , և ճշմարտասպէս որդի մարդոյ : Ա՛ճ այնու զի ի սկզբանէ էր բանն , և բանն էր առ ան , և ան էր բանն : Ա՛արդ այնու՝ զի բանն մարմին եղև և բնակեաց ի մեզ : Ա՛ճ այնու՝ զի ամ ինչ նուաւ եղև , և առանց նորա եղև և ոչինչ . մարդ այնու՝ զի եղև ի կնօջէ , եղեալ լը օրինօք :

Սնունդ մարմնոյ՝ յայտարարութիւն է մարդկային բնութե . ծնողութի կուսի՝ անային զօրութեան է զուցակութի : Տղայութի մանկանն զուցանի նուաւստութեամբ օրոցաց (կամ խանձարոց) . մեծութիւն բարձրելոյն արտաւիայլէ հրեշտակացն բարբառովք : Ամանեալ գտանի դեռաբոյս արից մարդկան , զոր հերովդէս ամարչաութեամբ հնարի սպանանել , այլ ար է բուրբից , որում մոգք խնդան աղերսաբար երկիրպագանել : Այն ինչ գայ ի մկրտութի կարապետին իւրոյ յովհաննու , զի մի արդեօք ան յայտեցի՝ եթէ լը վարագուրաւ մարմնոյ ծածկեալ է անութիւն , ձայն հօր յերկնից անտի օրտացեալ ասաց . դա՛ է որդի իմ սիրելի , լը որ ես հաճեցայ : Ա՛րդ՝ զոր սպ մարդ փորձէ խորամանկութիւնս դիւնի ,

զի կ բանս նր լինի ի թիւր մտա ձգելը թողթէ զհո մաձայնս . և ընդ հիւնին՝ զորմէ յուղիկ կարծիս եմք , նաև զհոմաձայնութիս նր ողջմտութիւնս . ինչ են այս բանք շնորհաւոյն . ի ինչ . առ արեւս . ճորդի և մարմին մարդոյ են այլեայլ բնութիւք . վասն զի ոմն երկնային է՝ և ոմն երկրային , ոմն երկելի՝ և ոմն աներկելի , ոմն ժամանակեայ՝ և ոմն անմահ : և զքձէ գրէ . * Խոստովանիմք յերկուց բնութեց մի լեալ , և ի միաւորութեան ոչ կորուսեալ զմի քք ի յերկուցն : որպէս և առանձն անմահութիս . ճառ . լը . ի ծնանդ , և ի յայտ . * Յորոց մինն անձայոյց , և միւսն (կամ մին) անձայալ : և կիւրղի ասելն . պարագ . գլ ինչ . ինչ . Ոմ այլ յայլում բնակել ի մեզ , ի անձային բնութի ի միակուս : յորս եզերքդ ոմն , ոչ , այլ , չէ զորաբար են իմանալի զանանձն իրաց . ապա թէ ոչ՝ երկու անձն լինէր ի մարդ , և երկու անձն ի քք . յորոց առաջինն լը գէմ է փիլիսոփայութե , և երկրորդն՝ անձայ բանութե : Սովին իմանաս և զողջմտութի բանից էսայեայ նշեցոյ հայոց վրայի ի մեկ . եզէ . 27 : * ի վր անթոռոյն նմանութի իբրև զտեսիլ մարդոյ , և տեսիլ իբրև զտեսիլ երեքարիոնի , իբրև զտեսիլ հոյ ի ներքոյ ք զնա շուրջանակի : Այս զինեկոցն ամ մի կան զբարեգործութե ասէ . զայ ասեմ զփրկչին մերոյ ըզմարմնական տնօրէնութիւն . վայ զոմն տեսիլ մարդոյ ասէ . իսկ

que sicut hominem diabolica tentat astutia, eidem sicut Deo angelica famulantur officia.

Esurire, sitire, lassescere, atque dormire, evidenter humanum est. Sed (a) quinque panibus quinque millia hominum satiare, & largiri Samaritanæ aquam vivam, cujus haustus bibenti (b) præstet ne ultra jam siti at; supra dorsum maris plantis non (c) desidentibus ambulare, & elationes fluctuum increpata tempestate consternere; sine ambiguitate divinum est.

Sicut ergo, ut multa præteream, non ejusdem naturæ est, flere miserationis affectu (d) amicum mortuum, & eundem remoto quatruiduanæ aggere sepulturæ, ad vocis imperium excitare redivivum; aut in ligno pendere, & in noctem luce conversa, omnia elementa tremefacere; aut clavis transfixum esse, & paradisi (e) portas fidei latronis aperire: ita non ejusdem naturæ est, dicere: Ego & Pater unum sumus: & dicere, Pater major me est. Quamvis enim in Domino Jesu Christo Dei & hominis una persona sit; aliud tamen est, unde in utroque communis est contumelia, aliud unde communis est gloria. De nostro enim illi est

Նմին որպէս նոյ սպասաւորեն հրեշտակական դասք սլաշտօնելոց:

(1) (ա) Վաղցնուլ, ծարաւիլ, վաստակիլ, և ննջել՝ մարդկային է անշուշտ. այլ հինգ հացի՛ն զհինգ հազարս՝ ի մարդկանէ յագեցուցանել, և ընձեռել սամարուհւոյն ըզջուրն կենդանի, որոյ արբու՛մն տայ ըմպողին ո՛չ ևս այլ ծարաւիլ, դնալ ՚ի վր՝ մկանանց ծովու անհետ ընթացիւք, և զկուտակումն ալեացն ցածուցանել՝ սաստելով մրկաց, անձային է առանց երկբայուէ:

(2) Ալ արդ՝ զբաղմօք զանց արարեալ, զոր օրինակ ո՛չ նոյն բնուէ է (անկ) արտասու՛նէլ կարեկցուք ՚ի վերայ բարեկամի մեռելոյ, և զնոյն ՚ի բաց առնելով զչորեքորեայ թաղմանն զպատնէշ՝ հրամանաւ ձայնի յարուցանել անդրէն կենդանի:

Կամ զվայտէ կախեալ կալ, և զլոյսն ՚ի գիշեր փոխելով՝ զամ տարերս սասանեցուցանել. կ՛մ բեռօք սեւեռէլ գոլ, և զգրուս գրախտին բանալ հաւատոց աւաղակին. Սոյնպէս ևս ո՛չ նոյն բնուէ է (գործ)՝ ասել. ես և հայր (իմ) մի եմք. և ասել. հայր (իմ) մեծ է քան զիս:

Սասն զի թէպէտև ՚ի տօր յս քն՝ մի անձն է նոյ և մարդոյ, բայց այլ ինչ է՝ ուստի յերկաքանչիւրումն հասարակ է անարգանքն, և այլ ինչ՝ ուստի հասարակ է փառքն: Ան զի առ ՚ի մերմէս է նմին՝ փոքրն քան ըզ-

(a) Օրինակ է de quinque. և saturare. և էլ է է կար: (b) Հինգ յեռ. præstitit. փոք է եւ. præstat. փոք է երբ է կարգեալ. ներայ և սպասուի ծով: (c) Օրինակ է եւ. subsidentibus. հոգ է յեռ. desidentibus. Բայց կան և desudantibus, desitientibus, desinentibus, desistentibus. և հոգ է զի և զնոյն մի. ընթացեցանէն սպասուի: (d) Յօրինակ է եւ. Lazarum amicum. զզարոս բարեկամն: (e) Վէջ յեռ. januas. նոյն է. ու ՚ի մեռ. զգրուս, և զգուրս:

զամ: Մկրտեցաւ ՚ի յովհաննէ՛ ուն զմարդ, այլ զմեղս ադամայ լուաց մկրտութի, և ՚ի հօրէ և ՚ի հոգւոյն վկայեցաւ ուն զամ: Փորձեցաւ նոր ադամս ուն զհինն, և յաղթեաց փորձողին ուն զստեղծիչ ադամայ: Ի փոքրիկ Բ. 7. Չի ՚ի կնոջէ ծնանիլն՝ մարդոյ էր. իսկ ՚ի կուսէ՛ նոյ յատուկ: Արդ՝ այսպիսի են ամ տնօրինականքն. լի են խոնարհագու՛նիւքն և բարձրագու՛նիւքն. վն զի ամ էր միացել ՚ի մարմնի: Եւ զարուստ քան զմարդն:

(1) Առաջ խորհրդանք. Ե. Բանգի քաղցնուլն և ծարաւելն և վաստակիլն և ննջելն՝ խոստովանաբար է մարդոյ. այլ հինգ հացիւք զեօթն հազարսն մարդկան յագեցուցանել, և շնորհել սամարուհւոյն կենդանի ջուր. ուստի գուլելով (ք գուլիլ հանելով և ըմպելով) նմ գոյր ո՛չ ևս ծարաւել, և ՚ի վր՝ մկանանց ծովու՝ ձեռմէլ ւտիցն ո՛չ գնացելոյ (ընթերցել է ՚ի յոյն βαπτισμῶν, կ՛մ βαπτισμῶν), իսկ զիտհակաց այտմունսն՝ վերասաստելով մրկիլն՝ խաղաղացուցանել, յայտնանոյ նոյ: Եւ զբերս կերակրեաց ՚ի սակաւ հացից՝ ուն զամ: Ծարաւեցաւ ուն զմարդ, և զծարաւիս կուսաց

առ ինքն՝ արբուցանել զջուրն կենաց՝ որպէս զամ... Ննջեաց ՚ի նաւին ուն զմարդ, և գնաց ՚ի վր՝ խորոցն, և սաստեաց հողմոյն և ծովուն՝ ուն զամ: Եւ զարուստ քան զմարդն:

(2) Առաջ խորհրդանք. Բանգի ուն զի զյոլովսն (թոլեալ), ո՛չ նորին է բնուէ (պիտի՛ բնուէ) լալն ՚ի գործոյ գթոյ զլախձանէլ սիրելին, և զնոյն վերակեցեալ հանդերձել սփռեցելոյ հողոյն քառօրէին ահա արտաքոյ առնել թաղման առ հրաման ձայնին, կամ զվայտէ յառիլ, և ՚ի տո՛ւնջէնէ ՚ի գիշեր փոխել, ըլտարրս ամ սասանակցել. կ՛մ սեւեռանէլ բեռօք, և ըզգրախտին զգրուս բանալ հաւատով աւաղակին. այսպէս ո՛չ նորին է բնուէ ասելն, ես և հայր իմ մի եմք. և ասելն, հայր իմ մեծագոյն իմ է: Եւ ո՛չ անսանէ, թէ զիտհակաց անարական է թարգմանուիս՝ կապել ՚ի նիւթն, և ո՛չ ՚ի հոգին յունական բառից: Այլ մեղ է փոյթ զաղաւաղ ոճոյ սորա անգ՝ ուր չկայցէ վատանգ թիւր իմեցու՛ածոյ. որպէս կոյ ՚ի յետագայ հատու՛ածք, զոր գնէ այսպէս. Բ. Բանգի թէպէտև յաւէա է տն յի. քնի նոյ և մարդոյ մի գէմ, սակայն սլլ է այն, ուստի երկաքանչիւրումն հասարակ տի սակօ ընաւ:

(ա) Եւ զբերս կերակրեաց ՚ի սակաւ հացից՝ ուն զամ: Ծարաւեցաւ ուն զմարդ, և զծարաւիս կուսաց

minor Patre humanitas; de Patre illi est æqualis cum Patre Divinitas.

(1) Propter hanc ergo unitatem personæ in utraque natura intelligendam, & filius hominis (a) legitur descendisse de cælo, cum filius Dei carnem de ea virgine, de qua est natus, assumeret. Et rursus filius Dei crucifixus dicitur ac sepultus, cum hæc non in Divinitate ipsa, qua Unigenitus consempternus & consubstantialis est Patri, sed in naturæ humanæ sit infirmitate perpessus.

Unde unigenitum Filium Dei crucifixum & sepultum omnes etiam in Symbolo confitemur, secundum (b) illud Apostoli: Si enim cognovissent, numquam (c) Dominum majestatis crucifixissent.

Cum autem ipse Dominus noster atque Salvator fidem discipulorum suis interrogationibus erudiret, Quem me, inquit, dicunt homines esse filium hominis? Cumque illi diversas aliorum opiniones retexissent, Vos autem, ait, quem me esse dicitis? Me utique, qui sum filius hominis, & quem in forma servi atque in veritate carnis aspicitis, quem me esse dicitis? Ubi B. Petrus divinitus inspiratus, & confessione sua omnibus gentibus profuturus, Tu es, inquit, Christus filius Dei vivi.

Nec immerito beatus est pronuntiatus a Domino, & a principali petra soliditatem & virtutis traxit & nominis, qui per revelationem Patris eundem (d) & Dei filium est confessus & Christum: quia unum horum (e) sine alio receptum non proderat ad sa-

(Ուարդմանս Եւրոպայի Երկրներէն :

Տայր մարդկուէն. և ՚ի Տօրէն է նախն Տաւասարն Է Տօր անձուէն :

Արդ՝ յաղապս սայր միութեան անձին՝ յերկաբանիւր բնութեան իմացելոյ, և որդի մարդից վերձանի իջեալ յերկնից, և երբ (չի թէպէտ) որդին նոյ կառ զմարմին ՚ի կուսէ անտի՝ յորմէ ծնաւ. Այլ զարձեալ մարդն նոյ խաւքով ասի և թաղեալ, և երբ զայստիկ ո՛ւ ՚ի բուն անձուէն, որով միաւ ծինել մշտնջենաւորակից և Համադոյակից է Տօր, այլ ՚ի մարդկային բնութեանն տկարութեան կրեաց :

Ուստի զմիածին որդին նոյ խաւքեալ և թաղեալ խոստովանիմք ամենեկին նաև ՚ի Հասն գանակի. Էլ այնմ (բանի) առաքելոյն. Օ ի թէ էր ծանուցել, ոչ երբեք զտօր մեծ վայելու թէ ՚ի խաւ Հասնին :

Իսկ յորձամ նա ինքն սո՞ր մեր և փրկիչ Հրահանգէր զերոց աշակերտաց զհաստատ Հարցմամբ իւրովք, Օ ո՞րք՝ ասէ, ասեն զինէն մարդիկն, թէ ՚իյն որդի մարդոյ : Այլ յերկրորդեւ նոցա զայլոցն զհարծիս պէտպէտ, ՚իսկ որք՝ ասէ, զո՞րք ասք զինէն՝ թէ իցեմ : Օ ինէն՝ արդեօք, որ եմ որդի մարդոյ, և զոր ՚ի կերպարանս ծառայել և ՚ի Համարտութե մարմնոյ տեսանէք, զո՞րք ասք զինէն՝ թէ իցեմ : Ուրանօր երանելին պետրոս իրձուստ ներշնչեալ, և հանդերձեալ իւրով խոստովանութիւն օգտատուոյց ընել նմ ազանց, ՚իսկ ես՝ ասէ՝ քո որդի նոյ կենդանոյ : Այլ ո՛ւ լայրապար երանելի վկայեալ ՚ի նոն, և ՚ի սկընական վիմէանտի ինքն ձգեաց զպնդու թի՛ն և՛ առաքինութե և՛ անձանս. որ յայտնութեամբ Տօր զնոյնն և՛ նոյ որդի խոստովանեցաւ և՛ քո վն զի Էունչն Էմն միջն յայտնանէ առանց

(a) Երբն զնիւսն. (այլ և առ զտրինութե) dicitur. ասի. Էրնանի Բան իւր, վերձանի. որ ՚ի Էրնութի, գրեալ է : (b) Եւրոպայի. illud Apostoli dictum. գործ. և : (c) Մէ յեւ. Էր զտրինութե. Dominum gloriam. համայն յանձնելն : (d) Մէ յեւ. Deum. & Dei filium. ան, և նոյ որդի : (e) Օրնութի Էլ. sine altero. համայն յանձնելն :

(1) Չառաքելայն հաստուած երկելի բնութեամբ բառ առ բառ անուս պն լինի յորտասնութ : որ ՚ի զերնն Էրգեմբանի արիանոսաց՝ գլ. Է. գրէ այսպէս. Ac per hoc propter istam unitatem personæ in utraque natura intelligendam & filius hominis dicitur descendisse de caelis, quamvis sit ex ea, quæ in terra fuerit, Virgine assumptus : & filius Dei dicitur crucifixus & sepultus, quamvis hæc non in divinitate ipsa, qua est unigenitus Patri cœternus; sed in naturæ humanæ sit infirmitate perpessus. . . . Unigenitum verò filium Dei crucifixum & sepultum omnes etiam in Symbolo confitemur. Unde est & illud A-

postoli: Si enim cognovissent, numquam Dominum gloriæ crucifixissent. Այլ քան ծանութարարն բաղձեանք : Մասնաւոր ինն է Էրնի անուս լայն տեղն ՚ի զբոց օգտատնտս. . . . Իսպար են սոյք օգտատնտսի, միանգամայն և յայտարար փութոյ և ուսումնասիրուէ Լեւոնի : Մասնաւոր կի՞ երկան կոչեն, զի կարծեն՝ թէ զայստեղի և թ յայլոց ասելիցէ. ուր ասեալք ՚ի վերոյ, զի և ՚ի պանիւրբորքն անուս զայլ հաստուած բառ առ բառ. որոցն և զայլ բնութե ինչ յայլոց բոց Տօրք՝ որք ընն ՚ի միջն. թնոյ զի թ իմանալից իրանդակ գործն է հիւստուած առաքելու կան մի պուն հարցն առանցն :

lutem: & æqualis erat periculi Dominum Jesum Christum aut Deum tantummodo sine homine, aut sine Deo solum hominem credidisse.

Post resurrectionem verò Domini (quæ utique (a) veri corporis fuit, quia non alter est resuscitatus, quam qui fuerat crucifixus & mortuus) quid aliud quadraginta dierum mora gestum est, quam ut fidei nostræ integritas ab omni caligine mundaretur? Colloquens enim cum discipulis (b) suis, & cohabitans atque convesens, & pertractari se diligenti curiosoque contactu ab eis, (c) quos dubietas perstringebat, admittens, ideo & clausis ad discipulos januis introibat, & flatu suo dabat Spiritum sanctum, & donato intelligentiæ lumine, sanctarum Scripturarum occulta pandebat; & rursus (d) idem vulnus lateris, fixuras clavorum, & omnia recentissimæ passionis signa monstrabat, dicens: Videte manus meas & (e) pedes, quia ego sum: Palpate & videte, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere: ut agnosceretur in eo proprietates divinæ humanæque naturæ individua permanere; & ita sciremus Verbum (f) non hoc esse quod carnem, (g) ut unum Dei Filium & Verbum (h) confitemur & carnem.

Quo fidei sacramento Entyches iste nimium æstimandus est vacuus, qui naturam nostram in Unigenito Dei, nec per humilitatem mortalitatis, nec per gloriam resurrectionis agnovit.

(Գ) Կարգմանով լայն կանխելն է

միւսոյն չդրոնէր առ փրկուիւն. (Վ) և զուրաջու ասար չուանայ՝ հաւատալ զից յն զի կամ անձ լոկ առանց մարդոյ, կիմ մարդ սոսկ առանց ից (ա):

Իսկ յետ յարութեան անմահ (որ յայտ է թէ Զմարտիա մարմնով եղև, զի ոչ այլ ոք էր՝ որ յարեալ բան որ խաչեալն էր և մեռեալ) զի ոչ այլ ինչ գործեցաւ ՚ի միջոցի աւուրց բառանկի, բայց զի ամբողջութի հաւատոց մերոյ յամ մտածելոյ մարդեայի: Այլ զի խօսելով ի աշակերտսն իւր, և բնականից և սեղանականից լինելովնց, և յանձն առնելով զի աշակերտք և հետաքննին շօշափմամբ զննեայի ՚ի նցն, որք յերկուանայ տաքնապէին, նմին իրի և զբոքն փակելովք, միջտաննէր առ աշակերտան, և փնտմբ իւրով տայր զհօրին սք, և պարզեւելէ զոչոչ հանաքայ բանայր զդաշտնիս զրոյ սքց. և դարձեղնա ինքն զվէրս կողին, զձեղքուածս բեւեապ, և զամ նշանս դեռամբ (յն այն ինչ եղելոյ) նարաբանայ յուցանել՝ ասելով. հետէք զձեռս իմ և զոտս, զի ես (նոյն) եմ. շօշափեցէք (զիտ) և տեսէք զի ոչի մարմին և ոսկերք ոչ ունի, սոյ զիս տեսանէք՝ զի ունիմ. (բ) սոյ զի ծանխիս, թէ ՚ի նմա կայ մնայ անբաժանելի յատկութի անծային և մարդկային բնուէ. և (զի) այն պէս կրտասցուք, թէ բանն ոչ այն ինչ է՝ որ ինչ մարմինն, սոյ զի՝ (միանդամայն) մի որդի ից և զբանն խոտովանեցուք և զմարմինն:

Հայտ մարդոցոյ հաւատոց եւալիքսք այդ կարի յոյժ թափուր դատելի է, որ զմեր բնուի ՚ի միածինն ից ոչ ծանեալ ոչ իտ նարհութի մահկանացու թէ, և ոչ փառք յարու թէ:

(a) **Օրէնիս Իւ** veri hominis... non aliter. (b) **Սuis էի** + **ի** եւ **ի** **Ես** assensum adhibens. (c) **Մի ին** quos dubitare perspiciebat, assensum admittens. (d) **Ի թէ** assensum præbuit. (e) **Իdem էի** + **յոյն** + **Իւ** (c) **Օրէնիս Իւ** pedes meos. (f) **Օրէնիս Իւ** hoc non esse. (g) **Լէի** + **յոյն** + **Եւ** et unum Dei filium. (h) **Եւ** et unum confitemur. (h) **Մի ին** confitemur. (h) **Մի ին** confitemur.

(1) **Արտագ խաչմանն**. * ժիւ. Որով ՚ի ձեռն յայտ նուէն Տօր՝ նոյն և որդին նոյ խոտովանեցաւ և քն գն զի մին ՚ի սոցանէ առանց միւսոյն առէլ ՚ի հաւատ ստուգուտ պատասէր առ ՚ի փրկութիւն: Իւ նորին զրոյ պիտի գուց. կամ գոյ) Կամագի զիցն յն զի կամ անձ միայն առանց մարդոյ, կիմ առանց ից միայն հաւատալ մարդ: ||
(ա) **Ընդունելի Բնու** **Ազգութի**. * Խոտովանելի և մեղ յետ միանորուն զնա՝ ոչ սոսկ մարդ յայդպս մուր

դոյն, և ոչ անձ մերի՝ յոյն անունն, այլ անձ և մարդ... մի և նոյն մարդ ճտարխա և անձ կառարել. Իցի անձ մարդ եղև, և բանն մարմին: || Զի որդի ՚ԸՆԴԱՐՏԱՐԱՍԿԱՎ՝ առեր մարմին, անձ և մարդ մի երկրին: ||
(բ) **Գրեթէ Ընդունելի** յոյժ, 161. * Թեպետև զգեցեալ մարմինն և էլ ՚ի մեր նմանութի, այլ կայ ՚ի հայր բնին բնուէն անձու իւրոյ: || Կրտուր դուրսդ, քն ինչ էրն. 41. * Մի և նոյն գու ասելիք զնոյ քն, զմարմնոյ և

Nec sententiam beati Apostoli, & Evangelistæ Joannis expavit dicentis: Omnis spiritus, qui confitetur Jesum Christum in carne venisse, ex Deo est: & omnis spiritus qui solvit Jesum, ex Deo non est, & hic est Antichristus. Quid autem est solvere Jesum nisi humanam ab eo separare naturam, & (a) sacramentum, per quod unum salvati sumus, impudentissimis evacuare figmentis?

Caligans vero circa naturam corporis Christi, necesse est ut etiam in passione ejus eadem obcecatione desipiat. Nam si crucem Domini non putat falsam, & susceptum pro mundi salute supplicium verum fuisse non dubitat; cujus credit mortem, agnoscat & carnem: nec diffiteatur nostri corporis hominem, quem cognoscit fuisse passibilem: quoniam negatio veræ carnis, negatio est etiam corporis passionis.

(b) Si ergo christianam suscipit fidem, & a prædicatione Evangelii suum non avertit auditum; videat quæ natura transfixa clavibus pependit in crucis ligno, & aperto per militis lanceam latere crucifixi, intelligat unde sanguis & aqua (c) fluxerit, ut Ecclesia Dei & lavacro (d) rigaretur & poculo.

Audiat & Beatum Petrum Apostolum prædicantem, quod sanctificatio Spiritus per aspersionem fiat sanguinis Christi. Nec transitorie legat ejusdem Apostoli verba dicentis: Scientes, quod non corruptibilibus argento & auro redempti estis de vana vestra conversatione paternæ traditionis, sed præ-

Իւր մէջ ՚ի վճարոյ մտտի երանելոյ անաբել լոյն և անտարանայն յովհաննէս զասիհատ ըստ, որ ասէ . Բոլորնայն հոգի որ խոստովանի զյս ըր մարմնով եկեալ յոյն է, և անմահ հոգի որ լուծանէ զյս, մէ է յոյն . և աս է նեւն : Իւր զինչ իցէ լուծանել զյս, եթէ ոչ զմարդկայինն ՚ի նմէ զաստանել զբնուն, և զհոսրհարգանք որով միայն փրկեցաք, ու նայնացուցանել լրբելն և մտացածին խորհրդով :

(ա) Իսկ որ ՚ի մտայլ մտտն ՚ի վճարման մարմնոյ քնի, հարկ է զի և վճարարանայ նր նովին զարար թիւ անմտացայցէ : Օր թէ չհամարի սուտ զխաչն տն, և ոչ երկունայլ ըջ ճամբարան լինել տանջանաց յանձն առելոց վճարարչի փրկութե, (այս) ոյր հաստայ զմահն, ծանիցէ և զմարմինն . և մի ժխտեցէ մարդ լինել մտով մարմնով, զոր ճանաչէ զարարելի գործ վճարմանն զճամբարտ մարմինն է որբանալ և զմարմնաւոր զարարանս :

Իւր արդ՝ եթէ լուծնի զքրիստոնէական հաւատս, և ոչ զարձուցանէ զտեղոյ իւր ՚ի քարոզութե անտարանն . (1) տեսցէ թէ որ բնուն հեղուեալ բեւեռք կախեալ կայր ՚ի խաչագայտի . և ՚ի բանալ կողմ խաչելոյն գեղարդեամբ զինաւորին ՚ի միտաւոցն, թէ ուստի բղինաց արին և ջուր, սոյ զի եկեղեցի այլ և ուսարանս ուղղեցյի և բաժակաւ :

Ի ուրիցէ և երանելոյն տերտոյն անաբելոյ, որ բարոզութե արբան թիւ հոգւոյն լինի յողմամբ արեանն քնի : Իւր մի հարեանցի ընթերցցի զնորին անաբելոյ զանս, զի ասէ . զխտաջիւր, զի ոչ սպականացուար ծածով և ոսկւով գնեցայր ՚ի ձերոց մտտի գնայից հայրենի աւանգուէ, այլ պատուական ար-

(a) Օրնուի էս sacramentum fidei. (b) ՚ի սեի գլխու և փոքիս և սեի. Si enim. Է գլխու. Qui ergo. (c) Ձեռագիր էս . և փոքի . fluxerint, է effluxerint, է fluxerunt. (d) Միէ յիւր . regeneretur.

(ա) Գրեցի այս. և զարարեալն զինչ անաբելոյն . Գրեցի սոյր ՚ի մարմնի այ, և մարմնոյ այ մարդ եղել (ք եղելոյ) . արին և զարարանս և յարուի քարոզին մարդ նոյ այ . . . Աստ ասիցեք . զմարդ զմի փասաց իստ չեցին . մի լիցի (բոս անու թե ինանալ), այլ զբանն արհամարհեցին՝ զմարմնն բանին ՚ի խաչ բեւեռալ . Թի նմ էր որ արհամարհեցաւ, մարմնոյ այ և հոգւոյ զարարանն և յարուն եղև . . . (այս թէ ու) Ոչ և անփոփոխել և անսպայլուել բանին (ը որու ման) վերաձայնին . կարծեմ թէ այսու բանին հաստատ րապատիք գտանին արիտի զարախառնել, և սյան

տարտի այս լուծն ՚ի վճարման նայ ՚ի նն ճառագիւ ընթել է սեի . . . Ոչ թուանական . և զխաչ լինի զիւր բնութիւն (անայնի) պատարազ մտտուցանելցէ ՚ի փրկուի մարդկան . բաւ լիցի . այլ ուրեմն զասական արբանամբ բուն հարտու անու զմարմնն (զի պարզեցի) ը սոյորտ բանին ՚ի . . . (1) Աստ ասիցան անաբելոյն . Թի . Գրտապցէ որ բնութե մարտեալ բեւեռք կախեցա . զփայտ խաչին և խոչելոյ կողմ անամուրեցիլ խաչին ՚ի նեւն զեղարդեան զին ուորին ՚ի խոչելոյն . ուստի արին և ջուր հոսեցաւ . . . Աստ փանձան անաբելոյն թարգմանուել այս ա զա

tioso sanguine quasi agni incontaminati & immaculati Jesu Christi . Beati quoque Joannis Apostoli testimonio non resistat, dicentis : Et sanguis (a) Jesu Filii Dei emundat nos ab omni peccato . Et iterum : Hæc est victoria, quæ vincit mundum, (b) fides nostra . Et : Quis est qui vincit mundum, nisi qui credit, quoniam Jesus est Filius Dei ? Hic est qui venit per aquam & Sanguinem, Jesus Christus : non in aqua solum, sed in aqua & sanguine . Et spiritus est, qui testificatur, quoniam (c) spiritus est veritas . Quia tres sunt, qui testimonium dant, Spiritus, aqua, & sanguis, & tres unum sunt . Spiritus utique sanctificationis, & sanguis redemptionis, & aqua baptismatis : quæ tria unum sunt, & individua manent, nihilque eorum a sui connexionem sejungitur : quia catholica Ecclesia hac fide vivit, hac proficit, ut in Christo Jesu nec sine vera Divinitate humanitas, nec sine vera credatur humanitate Divinitas .

Cum autem (d) ad interlocutionem examinis vestri Eutyches responderit, dicens : Confiteor ex duabus naturis fuisse Dominum (e) nostrum ante adunationem ; post adunationem vero, unam naturam confiteor : miror tam absurdam, tamque perversam (f) ejus professionem, nulla judicantium increpatione reprehensam, & sermonem nimis insipientem (g) nimisque blasphemum, ita omissum, quasi nihil quod offenderet esset auditum ; cum tam impie duarum naturarum ante incarnationem unigenitus Dei Filius fuisse dicatur, quam nefarie postquam Verbum caro factum est, natura in eo singulari assertur .

Quod ne Eutyches ideo vel recte vel tolerabiliter æstimet dictum, quia nulla vestra est sententia (h) confutatum, (i) sollicitudi-

նաբխմանով Լորենտիանին :

եամբ իբրև անբիծ և անարտա գառինն՝ յոն քննի ։ Ս' ինչպիսի գարձցի և վկայութի էրանելոյն յովհաննու առաքելոյ, որ ասէ . Եւ արիւնն յոն որդւոյն նոյ սրբէ զմեզ յամ մեզաց . և գարձուէ ։ Ս, յս է յաղթու թին, որ յաղթէ աշխարհի . հաւատքն մեր և, ո'ւ է որ յաղթէ աշխարհի, է թէ ո՛չ որ հաւատայ, թէ յս է որդի նոյ . (ա) սա է որ եկն ջրով և արեամբ, յս ըս . ո՛չ ջրով միայն, այլ՝ ջրով և արեամբ ։ Եւ զգին է որ վկայէ . զի հոգին է ճշմարտութիւն, Օ ի երեք են՝ որ վկայէ . հոգի, ջուր, և արիւն . Ե երեքինն մի են . հայտ է թէ հոգին սրբուէ, և արիւն իրկագործուէ, և ջուր մկտուէ . որք երեքեանն մի են, և անբաժանաբար կան մնան . և ո՛չ մի 'ի սոցանէ բակտի 'ի զոգուածոյ իւրմէ . վն զի կաժողիկէ եկեղեցին սովին հաւատով կեայ, սովին յառաջագո՛մ ընթանայ, իբրև զի 'ի յս յս ոչ առանց ճշմարտի անձուէ մարդկուի . և ո՛չ առանց ճշմարտի մարդկութեան ճշմութի հաւատասցի ։

Իսկ արդ՝ յորժամ առ զընդաբանուն ջրն նուրթէ ձերպ պատասխանի արար էտիքըստ ասելով՝ խոտովանիմ յերկուց բնուէց եղէ ետլ գօլ զտոր մեր յառաջ քան զմիւս որու թին . իսկ յետ միւս որուէ մի բնուի խոտովանիմ ։ Օ արմատն, զի այդչափ անհէ թէ թ և այդչափ խեղաթիւր դաւանութի դորա ո՛չ ինչք սաստիճ գատողացն յանդէ մանեցաւ, և խօսք սյգպիսի կարի յիմարա կան և յոյժ հայհոյականն այնպէս զանց արարաւ, ո՛ր թէ վիցէ ինչ լսելի լեալ սրտեքազմող լսելեայ . երբ այնչափ անբարտու թք լինի ասել, թէ երկուց բնուէց ունակ լեալ իցէ յառաջ քան զմարդեղուի միածին որդին նոյ, որչափ անդգամուք դնի՝ թէ յետ որոյ բանն մարմին եղև, եզական բնութիւն իցէ 'ի նմա ։

(բ) Եւ զի մի կարծեցէ եւտիքես, թէ կամ ուղեղ, և կիմ տանելի իցէ ասացեալն, յայն սակո՞ զի ո՛չ ինչք զմեզ ձերով կրտամբեցաւ ,

(a) Երբն Եսու Կրիստի . (b) Յօրնաւ ինչ . fides vestra . (c) Բնուի Կ Եսու . և արար . Christum est veritas . երեքեւ երեքեւ է ի անձուս . (d) Յօրնաւ ինչ . ad interrogationem . (e) Ի սոց Եսու . էէ + nostrum . (f) Ի սոց Եսու . էէ + ejus . (g) nimisque blasphemum, էէ + է 7 . նե . (h) Ս' է Եսու . confutatum . (i) Բնուի Եսու . dilectionis tuae .

(ա) Սորբիւմ Լորդոս . ն . յոն . Ե . * Կախ առայնն (Ե կարգի բնդուածուէ) ջուրն , և արայ հոգին , և արայ առ րիւնն . զի որ մկտուի 'ի ջուր , և հոգին սք ընդուսնի , նա է արմատաւոր ընդել զարիւնն իրկական ։

(բ) Ի Լուիճան նախկարգել վկայուէց 'ի զեկ Ե յաւելուէ զբանս գրեգորի ասթեկուցուոյ , որ զի բնութի շարաւոր ասացեալն 'ի ճեղքակոսաց՝ նո՛ր երբ ձերքէ ասելով 'ի ինչս հայրմանց . երես . ճե . և 82 . * որ պարզ զա .

nis tuae, diligentiam commonemus, frater carissime, ut si per inspirationem misericordiae Dei ad satisfactionem causa perducitur, imprudentia hominis imperiti etiam ab hac sensus sui (a) peste purgetur.

Qui quidem, sicut gestorum ordo patefecit, bene caeperat a sua persuasione discedere, cum vestra sententia coarctatus profiteretur se dicere, quod ante non dixerat, & ei fidei acquiescere, cuius prius fuisset alienus. Sed cum anathematizando impio dogmati noluisse praebere consensum, intellexit eum fraternitas vestra in sua manere perfidia, dignumque esse, qui iudicium condemnationis exciperet.

De quo si fideliter atque utiliter dolet, & quam recte mota sit episcopalis auctoritas vel sero cognoscit; vel si ad satisfactionis plenitudinem, omnia quae ab eo male sunt sensa, viva voce & praesenti subscriptione damnaverit: non erit reprehensibilis erga correctum quantacumque misero: quia Dominus noster veris & bonus pastor, qui animam suam posuit pro ovibus suis, & qui venit animas hominum salvare, non perdere, imitatores nos sua vult esse pietatis: ut peccantes quidem iustitia coerceat, conversos autem misericordia non repellat. Tunc enim demum fructuosissime fides vera defenditur, quando etiam a sectatoribus suis opinio falsa damnatur.

Ad omnem vero causam pie ac fideliter exequendam, fratres nostros (b) Julium Episcopum & Renatum Presbiterum Tituli Sancti Clementis, sed & filium meum Hi-

(a) Փռնանքի քիչութեամբ քիչ է գիտնուիլ թե՛ ինչ է պատճառը: (b) Երբեք չէր հասնում յայնչապես յուր անունը: (c) Երբեք չէր հասնում յայնչապես յուր անունը: (d) Երբեք չէր հասնում յայնչապես յուր անունը:

նույն ժամանակ և ինչպես կարծիքս... Մի քանի ամիսներ անց ինչպես և ինչպես կարծիքս... Մի քանի ամիսներ անց ինչպես և ինչպես կարծիքս...

խորհրդով լաբիանական, ազդեցություն քիչ թիվ հոգեպետներով եղանակ սիրելի. զի թե ազդեցություն թիվ գնումն այդ դասն վերաբերելի ՚ի հաստատումն փոխարինելի (յի յայտարարուի), անմասն առնուր ի մարի մարերսն նաև ՚ի սոյն քանտաստե կարծեաց իւրոց քեաց իւրոց քեաց

Սր թեպետ, ոյ կարգ անցնելն անցելոյ յայտնի կայոց, բարեք էր սկսեալ յետ կալ ՚ի հրատարակմանց դատման իւրոց, երբ ձեռով վճարով ՚ի նեղ անկէլ յանձն առնայր ատել, զոր յառայնմէ չէր սասցեալ, և միաբանիլ ընդ այնմ հաւատոց ՚յորմէ յառաջագոյն էր քտորացեալ. այլ յորժամ վրամեցաւ տալ զհաւանուիլ ՚ի նորվէ զամպարիչտ վիշտուութիւն, ՚ի միտեալ եղբայրուի ձեր՝ թե նա կայ մնայ յիւրումն անհաւատուէ, և թե արժանի է լուսնելոյ (յանձին) զգատակնիք գատապարտութե:

Ինչ որ է թե անկէղծութե և օգտուէտուիք ցաւ է նմա. և ճանաչել զնոն անապան թե քանի ուղղութե շարժեալ իցէ (ըզգամ իւր) և նիսական ինչնանուիլ, և կի թե ան լուսն հաստուցման կենդանի բարեառու և առջիկայ ստորագրութե գատապարտեցել զիմ գաւ յինքննէ շարաւոր խմցեալս, ոչ է ստորանուիլ ոյրայն և է ուրբմութիւն առ եկեալն յուրուցի. վասն զի տէրն մեր ճշմարիտ և բաջ հոյիւն, որ զանձն իւր եղ ՚ի վերայ ուխարաց իւրոց, և է կն ՚ի կեցուցանել զուրի մարդկան, և ոչ ՚ի կորուսանել կամ ՚ի և մեք նմանող լիցուք անխակալուէ իւրում. իբրև զի արդարուն սանձա հարեացել զմեղուցեալս, և ուրբմութիւն մի մեթեցել զարժեալս: Այն զի յայնժամ բաջ ուղղութիւն ան պտղով հաւատքն ճշմարիտ, յորժամ և ՚ի հետեւողաց իւրոց գատապարտի սուտ վարդապետութիւն:

Այն ի ինչպէս զիմ գաւ բարեպաշտութե և հաւատարմութե, փոխան մեր առաքելաց զեղբարսն մեր՝ զուլիս եոյս, և զհաւանտու երեց մակագրաւ սքին կղեմայ, այլև զորք.

բարեք մի բնութե բանին և մարմնոյն զոր զայսպիսի խորհրդան յովել եկեղեցի սքին: Այլ մնայ տաճկաց և այն տակ լի սակ փանտու ուսուցելու. ՚ի ձեռնարկն. զոր է աս բանին ոչ ինչպիսի ինչ թե ՚ի թանձրացել մարմնի կորցն սքին սարգութե, և թանձր է աս մարմնայն ոչ փոխել յանկութե և յանտոր բնութե քանին:

ἀγαθῆς ὑπομιμνήσκουσι ἀκριβοῦς, ἀδελφοί τιμώσατε, ἵνα, εἰ ὅτε ἴψ' τὸ θεῶν οὐκ ἐπιμαρτῶν εἰς λόγον ἔσονται πᾶσι τὰ ἀγαθὰ, ἢ ἀγαθία τὰ ἀμαρτῶν ἀνδράπων καὶ δὴ τούτων τῆς φθορᾶς καὶ τὴν οἰκίαν διάνοιαν καθάρσῃ.

ἵνα, εἰ ὅτε ἴψ' τὸ θεῶν οὐκ ἐπιμαρτῶν εἰς λόγον ἔσονται πᾶσι τὰ ἀγαθὰ, ἢ ἀγαθία τὰ ἀμαρτῶν ἀνδράπων καὶ δὴ τούτων τῆς φθορᾶς καὶ τὴν οἰκίαν διάνοιαν καθάρσῃ.

Ὅς τις μὴ ἔν, ὡς ἡ πᾶσι ἴψ' πεπαραμύσαν διλοῖ, καλῶς ἀναχαρῶν ἢ ἀρχαῖος δὴ τῆς ἰδίας ἐκείνου, ὅτι πᾶσι τῆ ὑμῶν ἀποφάσει συνεχόμενος, ὡμολόγει λέγειν ἑαυτὸν, ὁ ἄποστολος (α) ἐκ εἰρήκης, καὶ πᾶσι ἐπιμαρτῶν τῆ πᾶσι, ἢς ἐτόλματε παρῶν ἀλλοτρίους ἀλλ' ὅποτε ἐν τῇ ἀμαρτῶν ἀσεβείᾳ δόγματι σιωπῶν ἢ ἠβάλετο, ἔγνω αὐτὸν ἢ ὑμῶν ἀδελφῶν, ἐν τῇ οἰκίᾳ ἔμμενοντα κακοδοξία, καὶ ἄξιον εἶναι τῷ δέχασθαι τὴν κρίσιν τῆς καθαρῆς.

ἵνα, εἰ ὅτε ἴψ' τὸ θεῶν οὐκ ἐπιμαρτῶν εἰς λόγον ἔσονται πᾶσι τὰ ἀγαθὰ, ἢ ἀγαθία τὰ ἀμαρτῶν ἀνδράπων καὶ δὴ τούτων τῆς φθορᾶς καὶ τὴν οἰκίαν διάνοιαν καθάρσῃ.

Ἐφ' ὅπερ, εἰ πιστῶς, καὶ συμπεροπῶς ἀλλοί, καὶ εἰ βράδιον γῶν, ὅμως ἐπιμαρτῶν, ὅπως εἰς δέον ἢ ἴψ' Ἐπισκόπων ἐπ' αὐτῶν αὐθιχῶντα κενύονται. (β) ἢ εἰ πρὸς τὸ τέλος τῆς λόγον ἴδοι, ὡς πάντα τὰ παρ' αὐτῶν κακῶς φρονιμῶντα ἐναρτῶν, καὶ παρῶν τῇ φωνῇ, καὶ οἰκία δὲ καταδικάζονται ὑπογραφή, καὶ ἔσαι καταγνώσεως ἄξιον ὁ πᾶσι τὸν διορθωσῶντα ὁποσοῦν ἔλεος. ἐπειδήπερ ὁ Κύριος ἡμῶν ὁ ἀληθινός, καὶ ἀγαθός Ποιμὴν, ὁ πᾶσι ψυχῶν (γ) αὐτῶν θεῶν ὑπὲρ ἴψ' παρῶν ἴψ' ἑαυτῶν, καὶ ὅς ἢ δὲ πᾶσι ψυχῶν ἴψ' ἀνδράπων σώσαι, καὶ δολοῦσαι, μημνῆς ἡμῶν τῆς οἰκίας ἀγαθῶντα εἶναι βλάται· ἵνα τῶν μὴ ἀμαρτῶντα σφαιρονισμὸν τὸ δίκαιον, τῶν δὲ (δ) ἐπιμαρτῶντα ὁ τῶν συμπαθείας οἰκῶν μισῶν ἀπώσονται. πᾶσι ὅν ὅπως, πᾶσι σὺν ἀγαθῶν τῶν καρπῶν τῆς πίστεως ἀληθῶς ἐκδικεῖται, ὅτε καὶ πᾶσι ἴψ' τῆς δυσσεβείας ἐξάρχων ἢ οἰκία κακοδοξία καταδικάζεται.

ἵνα, εἰ ὅτε ἴψ' τὸ θεῶν οὐκ ἐπιμαρτῶν εἰς λόγον ἔσονται πᾶσι τὰ ἀγαθὰ, ἢ ἀγαθία τὰ ἀμαρτῶν ἀνδράπων καὶ δὴ τούτων τῆς φθορᾶς καὶ τὴν οἰκίαν διάνοιαν καθάρσῃ.

Πρὸς δὲ τὸ πᾶσι τὴν ἀποθέσειν δυσσεβῶς, καὶ πιστῶς ἐξαναθῶν, τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν (ε) Ἰάβλιον τὸν Ἐπίσκοπον, καὶ Ρέναντον τὸν ἀρεσβύτερον (ζ).

ἵνα, εἰ ὅτε ἴψ' τὸ θεῶν οὐκ ἐπιμαρτῶν εἰς λόγον ἔσονται πᾶσι τὰ ἀγαθὰ, ἢ ἀγαθία τὰ ἀμαρτῶν ἀνδράπων καὶ δὴ τούτων τῆς φθορᾶς καὶ τὴν οἰκίαν διάνοιαν καθάρσῃ.

(α) Ἰ. Α. Β. Γ. Δ. Ε. ΣΤ. Ζ. Η. Θ. Κ. Λ. Μ. Ν. Ξ. Ο. Π. Ρ. Σ. Τ. Υ. Φ. Χ. Ψ. Ω. (β) Ἰ. Α. Β. Γ. Δ. Ε. ΣΤ. Ζ. Η. Θ. Κ. Λ. Μ. Ν. Ξ. Ο. Π. Ρ. Σ. Τ. Υ. Φ. Χ. Ψ. Ω. (γ) Ἰ. Α. Β. Γ. Δ. Ε. ΣΤ. Ζ. Η. Θ. Κ. Λ. Μ. Ν. Ξ. Ο. Π. Ρ. Σ. Τ. Υ. Φ. Χ. Ψ. Ω. (δ) Ἰ. Α. Β. Γ. Δ. Ε. ΣΤ. Ζ. Η. Θ. Κ. Λ. Μ. Ν. Ξ. Ο. Π. Ρ. Σ. Τ. Υ. Φ. Χ. Ψ. Ω. (ε) Ἰ. Α. Β. Γ. Δ. Ε. ΣΤ. Ζ. Η. Θ. Κ. Λ. Μ. Ν. Ξ. Ο. Π. Ρ. Σ. Τ. Υ. Φ. Χ. Ψ. Ω. (ζ) Ἰ. Α. Β. Γ. Δ. Ε. ΣΤ. Ζ. Η. Θ. Κ. Λ. Μ. Ν. Ξ. Ο. Π. Ρ. Σ. Τ. Υ. Φ. Χ. Ψ. Ω.

ἵνα, εἰ ὅτε ἴψ' τὸ θεῶν οὐκ ἐπιμαρτῶν εἰς λόγον ἔσονται πᾶσι τὰ ἀγαθὰ, ἢ ἀγαθία τὰ ἀμαρτῶν ἀνδράπων καὶ δὴ τούτων τῆς φθορᾶς καὶ τὴν οἰκίαν διάνοιαν καθάρσῃ.

ἵνα, εἰ ὅτε ἴψ' τὸ θεῶν οὐκ ἐπιμαρτῶν εἰς λόγον ἔσονται πᾶσι τὰ ἀγαθὰ, ἢ ἀγαθία τὰ ἀμαρτῶν ἀνδράπων καὶ δὴ τούτων τῆς φθορᾶς καὶ τὴν οἰκίαν διάνοιαν καθάρσῃ.

Iarum Diaconum vice nostra direximus .
Quibus Dulcitiun Notarium nostrum ,
cujus fides nobis est (a) probata , sociavimus :
confidentes ad futurum Divinitatis auxilium ,
ut is , qui erraverat , damnata sensus sui
pravitate , salvetur (b) . Deus te incolumen
custodiat , frater carissime .

Data Idibus Junii , Asturio & Protogene
viris clarissimis Consulibus . (c)

(d) արքայապետի և արքեպիսկոպոսի :

եանն իմ զհիւարոս սարկաւադ . որոց ըն-
կեր կարգեցաք զբուրիւթոսն նոտարն մեր ,
որոյ հաւատարմութի վկայեալէ առ մեզ ,
վստահ ելով ՚ի ձեռնտուճութի օգնականութե
անձուէն , զի այն՝ որ մուրեանն էր , դատա-
պարտութի վատթարութե կարծեաց իւրոց
փրկեսցի : Բժ անասան զքեզ պահեսցի՝
եղբայր սիրելի :

Տո՛ւաւ (ի՞նչ զրեցաւ նամակս) յիդոսն յու-
նիսի , ՚ի հիւարտոջն պայծառ արանցաս-
տուրի և պուտոզէնի :

(a) Օրինակն իւր չափաքան քանակութեամբ ՚ի վերջոյ , և թահախան սպիտական , 486 . (որ պատմական
առի քն 448) : Կայ և իւրաքանչիւր զ՝ որ բարեի ՚ի վերջոյ այ բն . Tiburtius notarius jussu
Domni mei venerabilis Papæ Leonis edidi .

Յ Ե Ղ Կ Ե Ռ Ն Ի

Ի սպին Ռարժմանեմք :

Definitio Concilii Chalcedonensis .

Տարժմանեմք լաբեմանին :

Սահման Կողմոյն Բարկեզանի :

Omnis noster & Salvator Jesus Christus notitiam fidei discipulis suis firmans, dixit (a)

Pacem meam relinquo vobis, pacem meam do vobis: ut nullus dissonet a proximo circa dogmata pietatis, sed ut pariter veritatis (b) ostendant praedicationem. Quia vero non desinit per zizania sua diabolus contra semina pietatis insurgere, & semper aliquid novum contra veritatem invenire: propter hoc Dominus, ut consuevit, providens humano generi, pmissimum hunc & fidelissimum ad aemulationem crexit imperatorem, & undique sacerdotii praesides ad se convocavit, ut gratia Domini omnium nostrum Christi operante, omnem quidem mendacii pestilentiam a Christi ovibus removeret, geminibus autem veritatis eas pinguescere faciat.

Quod & perfectimus, communi iudicio dogmata expellentes erroris, & inerrabilem patrum renovavimus fidem, symbolum trecentorum decem & octo omnibus

ԻՐ մեր, (1) և փրկիչ Յս Իժ՝ լղ- քիտուն Տաւատոյ աշակերտաց իւրոց Տաստատելով, սասց . զիսղաւ զուր զիմ թողում ձեզ, զիսղաւուն զիմ տամ ձեզ. զի միտ տարածանեցին ՚ի մերձաւորէն ՚ի վէպուրն բարեպաշտուէ, այլ զի զուգանց ճշմարտուն յուցցեն զբարորուն : Եւ զբանսն ու դադարէ որոմամբ իւրովք բանսարկուն յառնել Տակաւակ սերմանոց բարեպաշտուէ, և միշտ ինչ մի նոր լղեմ ճշմարտութեն գտանել, զիսն տրն ոնց սովորն նախահնամեղ մարդկայնն աղբի յոյժ բարեպաշտ զայս և զիսն Տաւատարկն առ նախանձաւորուն յարոյց զիսնակալ, և նամուտեք զՔահանայուն զՏէրեցիս առ ինքն կոչեաց . ոնց զի յաջողուի նորճաց նն մեզ անենեցուն քնի, զիմ ստուն Քանախա ՚ի քնի խաչանց ՚ի բաց մեթեպէ, և շուտ սիրոք ճշմարտութէ դիտին պարարեցուցին : Օ որ և արարաք, Տասարակաց զատմամբ զվարչպութիւնն ՚ի բաց տարազեւել զիմ լըրուէ, և զանախա զՏարոյն նորոքեցաք լըլ Տաւատս, զՏանգանակ երեքճարիք տասն և ու թից՝ ամենեցուն քարոզելով : Եւ զայս նոսիկ՝ (որք զտոյն ի բրև նշանակ բարեպաշ-

(a) Ու՛ւսւս իւս . և քի . Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis. զիսղաւ զուր զիմ տամ ձեզ, զիսղաւուն զիմ թողում ձեզ : (b) Յսն որնիւն ուստեմք . ostenderent .

Հին քաղաքնեմք :

(1) Տրն մեր և փրկիչն քն՝ զՏաւատոյն գիտումք՝ աշտ կերտանց Տաստատելով, ասելով . զիսղաւուն իմ տամ ձեզ, զիսղաւուն իմ թողից ձեզ . ոնց զի մի յու մեր յրն . կերէն մեկնեալ ՚ի պատմեմանաց բարեպաշտութեն, ու զադարէ իւրոյն որոմամբ յարն բարեպաշտութ բուսել սերմանն, նոր ինն ընդգէմ ճշմարտունն միտ գտանել . զիսն սովորպիս տրն ինամարկելով մարդկայնն աղբն զբարեպաշտ զայս և զՏաւատոցեւել

ու նախանձ յարոյց թից . որ զիմ գուռք քնչականն յիսն նախահնամեղաք զուսերեց . ոնց զի նորճոք . ապնն նն մերոյ յնի քնի ներգործութ՝ զիմ ստուն և պանանունն զիսնական խաչանց մեթեպէն և ճշմարտութեն բարեպաշտուէ : Օ որ և արարաք իսկ . միտան զիսնակաւ զիսլըրութեն բարարութ լով աւանդութեն իսկ անտար Տարոյն նորոքել ԸԼ Տաւատս զերեքարիք տասն և զու թիցն աւանդութն բարեպաշտութն իսկ անտար Տարոյն նորոքել ԸԼ թի՛ն ապնն բարոբելով . և Է թէն ոնց ընտանն բար զայն բարեպաշտութն բնկալել Տարոյն . զարժել որ յետ ոյս սարկի որ ՚ի մենն կուստանդիտապիտ ժողովեան ճոքն և սոյնն ճոյնն մե բակիւթել Տաւատս Տաստատեցին : Է 2 (1)

prædicantes. Et eos (a) (qui hanc veltuti tes-
 seram pietatis acciperunt), ut proprios pat-
 res etiam adscriberet; eos nimirum qui
 postea in magna Constantinopoli congregati
 sunt centum quinquaginta, & eandem fidem
 ipsi quoque confirmaverunt. (b) Decernimus
 igitur, ordinem & omnes formulas custo-
 dientes, quæ de fide sunt constitutæ, & nos
 sanctæ Synodi quondam in Epheso factæ,
 cuius præsidēs fuerunt (c) sanctissimæ me-
 moriæ Cælestinus Romanorum, & Cyrillus
 Alexandrinorum, præfulgere quidem rectæ
 & immaculatæ fidei expositionem sanctorum
 & beatissimorum trecentorum decem & octo
 patrum, qui in Nicæa temporibus piæ
 memoriæ Constantini imperatoris congregati
 sunt: servari autem & ea quæ apud Con-
 stantinopolim a sanctissimis centum quin-
 quaginta patribus decreta sunt, ad expellendas
 quidem hæreses quæ eo tempore germina-
 verant, & ad confirmationem ejusdem ca-
 tholicæ & apostolicæ nostræ fidei.

Symbolum trecentorum decem & octo
 Patrum in Nicæa.

Credimus in unum Deum, patrem omni-
 potentem, omnium visibilium & invi-
 sibilium conditorem. (&c.)

Item Symbolum centum quinquaginta
 Sanctorum Patrum qui Constantino-
 poli congregati sunt.

Credimus in unum Deum, patrem omni-
 potentem, factorem cœli & terræ (&c.) Amen.

Sufficeret quidem ad plenam cognitionem
 & confirmationem pietatis hoc sapiens & salu-
 tare divinæ gratiæ symbolum: de Patre e-
 nim & Filio & Spiritu sancto perfectionem
 docet, ac Domini (d) nostri inhumanatio-
 nem fideliter accipientibus repræsentat. Sed
 quoniam hi qui veritatis reprobare predica-

(Սարգիսնաւն լրարկականն : 37
 սուէ ընկալան), ուր սեպական հարս իսկ
 աւարելնք : իմն զմն՝ որք յետ այնորիկ ՚ի
 մեծն կոստանդնուպոլիս ժողովեցան հա-
 բիւր յիսուէք, և զմն հաւաստ իրեանք ևս
 հաստատելն :

Իւր արդ՝ վճռելք, զիմն տարազս
 պահելով որք յարագս հաւատոսն կարգել՝
 և մեր զմր ժողովոցն երբեմն յեփեսոս և
 զելոյ, որոյ գահերեջ եղին սրբայշատակն
 կեղեւականոս հռովմայեցոց, և կիւրղոս ա-
 ղըբանդրացոց : զի նախախոյնքն՝ ուղիղ
 և անբիծ հաւատոց բացտարուին՝ սք և երս-
 նելք հարց երեքհարիւր տասն և ութնոյ, որք
 ՚ի նիկիա սա Ճիկոք բարեպաշտայշատակ
 կոստանդնուսի ինքնակալին ժողովեցան՝
 և (լլոյի) պահել և որ ինչ ՚ի կոստանդնուպո-
 լիս ՚ի սրց հարիւր յիսուէ հարց վճռեցան,
 ՚ի հերբել զհերձուածս՝ որք զպիտւ Ճիկու
 ընծիւղեցան, և ՚ի հաստատուինն կաճե-
 ղիկէ և աւարելական հաւատոյս մերոյ :

Հանգանակ երեւորեալս ունեապատան հարցն
 ՚ի նիկիա :

Հաւատամք ՚ի մի անձ, հայր ամենակարող,
 անմերևելաց և աներևուածից հաստիւ (ևն) :

Եւ ՚ի յիսուէ հանգանակ հարցեալս յիսուէ հարց սրց, որք
 ՚ի յոստանդնուպոլիս ժողովեցան :

Հաւատամք ՚ի մի անձ, հայր ամենակարող,
 արարիւ երկին և երկրի (ևն) : Ըմնն :
 Բաւական էր ապարիւն սա իրակարար Կա-
 նաչունն և հաստատուէ բարեպաշտուէ այս
 իմաստուն և փրկական անպայն հարցայ հան-
 դանակ : Այն զի զհորէ և զորոյն և զհոգե-
 ւոյն սրց՝ զկոստանդնուս ուսուցանել, և զմն
 (մերոյ) զնեմարդուն հաւատարիմ մտօք
 առողայն յանդիման կարողեցան : Ը՛յ՛ւ՛ւ՛ թրի
 այնորիկ՝ ոյք զճնարարուն հերբել ղբարու

(a) երեւել ՚ի իսուէին լիս ՚ի նիկիայի յետ : և արդ այս յարագս ըստ արդ հաստատուէն : ուր և իս
 իման յարեալս արդ ՚ի նիկիայի : esse ascribimus. (b) Եւր զմնն : diffinimus, ՚ի
 definitimus. (c) Հոստոյս իմր beatissimæ memoriæ : (d) nostri ՚ի նիկիայի յետ : ուր և իս
 ՚ի յոստանդնուպոլիս :

տուն և փրկական այս անպայն հարցին հետոյնն :
 Բանդի յարագս հոր և որոյն և հոգւոյն սրց ՚ի բոց
 ուսուցանել զհաւատարեւել և զմն նեմարդուն՝ որք
 հաւատամք ըսուինն յոստանդնուս : Եւ անպայն զմն
 զմն անորեւել արականել իրեանցեալս : և անպայն
 ՚ի մի կոստանդնուս ուսուցանել : Եւ անպայն իսուէել

և իսուէակել սակն : և մի բնուէ զմարտոյ և զմնու-
 թեն կարծին սոխտուէ իս բնուէ : և զմն ին զմնու-
 թեն զմնն իսուէակելովն ծածկին : Իսկ ուսուց մի
 բարեպաշտունն (. . .) ինան արկանել երկին ՚ի կարգ
 նիկիայի : և ուսուց սրց ինել ՚ի սրց կոստանդնուս
 բարեպաշտակարաննն ॥

tionem conatur, per proprias haereses (a) novas voces genuerunt: alii quidem mysterium dispensationis Domini, quæ propter nos facta est, corrumpere præsumentes, & vocem (b) theotocos de virgine dici denegantes: alii autem confusionem & (c) mixtionem introducentes, & unam naturam esse carnis & divinitatis stultè confingentes, & passibilem unigeniti divinam naturam per confusionem (d) prodigiôsè dicentes: propter hoc illis omnem machinationem contra veritatem volens claudere præsens nunc sancta & magna & universalis Synodus, prædicationem hanc ab initio immobilem docens, decrevit ante omnia, fidem integram & intemeratam permanere trecentorum decem & octo sanctorum patrum: & confirmat doctrinam quæ de substantia Spiritus sancti a patribus centum quinquaginta postea congregatis in regia civitate tradita est propter illos qui Spiritui sancto repugnabant; quam illi omnibus notam fecerunt, non quasi aliquid deesset prioribus, adjectives, sed suum de sancto Spiritu intellectum, contra illos qui dominationem ejus respuere tentaverunt, scripturarum testimoniis declarantes: propter illos autem qui dispensationis mysterium corrumpere conantur, & purum hominem esse genitum ex sancta virgine Maria impudenter delirant, epistolas synodicas beatissimi Cyrilli (e) Alexandrinæ ecclesiæ præsulis ad Nestorium & ad orientales, congruenter habentes suscipit, ad convincendas Nestorii vesanias,

զուէր գունս գործեն, իւրեանց հերձուածովք նորաձայնութիւնս ծնանս. ոմանք զխորհուրդ անորինութեան տեսան, որ վասն մեր է, զև աղաւաղել իշխեցեալք, և զձայնք անձն ծին զիտէն ասելի գոյ ժխտեալք. իսկ այլք զչփոթումն և (1) զխառնուրդ ի ներքս մանծեալք, և մի բնուի գոյ մարմնոյն և անձնութեան անմտաբար կեղծեալք, և չարարելի զվրածնին անձեղէն բնուի շփոթմանովք հրէշաբար ասացեալք: Այս այտորիկ նոցա զսմենայն մեքենայագործութիւն լիզիւմ ձյմարտունէ կամեցեալ փակել առաջիկայ այժմացք. և մեծ և լինարական փողովս, զբարուրդն զոյս ի սկզբանէ անշարժելի ուսուցանելով՝ վճիռաց յառաջ ք զսմ, ամբողջ և անշարժի կալ մնալ սրաւաստս երեքհարկու ռժուտասանս հարց զբաց. և հաստաստե բղվարդապետուն, որ վն գոյացուն հորդոյն սն ի հարկեր յիսուն հարց յետոյ փողովելոյ ի թարաւորական բարդիւ անաղիեցալ, յաղագս այնոցիկ, յիջ հոգւոյն սն զիմարտելին՝ զոր նք ամենեցուն ծանուցին. ոն որդիս լիէ ինչ մի օրակատր աստջնոցն՝ յաւելլով, այլ զիւրեանց յարտար հոգւոյն սն զվասն լիզիւմ այնոցիկ որք զտերութիւնս նք անգոսնել փորձեցին, զբոց վկայութիւնք սլաժառ յուզանելով: Իսկ վն սլանոցիկ յիջ զանորինութեն զխորհուրդ զղաւաղել գունս գործեն, և սոսկ մարդ գոյ զձեռնին ի նք կուսէն մարիամայանանթաբար բունդաբունցն, զիւրհարասական լուողիտ երանելոյն կիրով՝ աղբըսանգրու եկեղեցոյն զխտապտի՝ առ նետոր և առ արեւելայն՝ վայելլայարմարս՝ ընկալաւ, ի յաղթահարել զնետարի իսբազարուիս, և առ ի թարգմանուի այնոցիկ՝ յիջ զիրկական հանգանաւ:

(a) 'I temperamēto qm̄. բն. vana. (b) 'I temperamēto qm̄. բն. deiparam. (c) 'I քերս կեւ temperamentum. (d) 'I temperamēto բն. լիզիւմ փոխութիւն բն. prodigiôsè, համայն յասն իննքն portentose. (e) 'I գրքն 'I յեւ. իւլ. portentuose, 'I portentose. (f) 'I քերս կեւ quodam Alexandrinæ.

(1) Բառս temperamentum գրանէ յերկու ձեռս լու նշիկէ իսանձաժ կթ բարեհաստի. որ առաւել համանայն է յունկնին. բայց զորոյն բառս և ի իշխուանի աստ զնոր նակուն իսանականովն և կրքնոս սարգելով եք իսանելի. իսկ զիսանելն զնէ փնիկ շփոթման: և ասկայն բառս իսանել, կթ իսանա՜ն և համանայն. զի սակ և ասկայն ասկայն և ասկայն ժխտումն. ի ինչ մարդեղանէ՝ նամաւ կուք ձմարիս և ֆիդիգական միապրուէ: Ընչայսիկ և ձայնն անձրանին ի ձառն լի: Ալ նոր իսանանն,

նի պանելի իսանունձոյն: Ըստ որոյ և ի չարակնոցն սակ: Ար զիրկական անորինութի մարտոցելոյն վն մի՞ ուսուցի մի յերկուց նոր իսանունն որանելի: և լիէ. Իսական բունն իսանելի անըփոթ ի մեր բունն: Ասլ կարնոր և լիւն և զբուն մեծին լիւնն, որ սակ ի ձառն ք. յաղագս ձնողանն բնի: Ալ այնպէս բունն լիւնիւրուէ մեքենայ և և արարելի իսբ, ուր լիէ առ բանկիկ եկէ, և այն բնս կարան. այլ այնպէս, զի բունն լի ընք բունն իսանելոցիկ:

& ad interpretationem eorum, qui salutaris symboli pio zelo nosse desiderant intellectum: quibus etiam & epistolam magnam (a) (& senioris urbis) Romæ præsulis beatissimi & sanctissimi Archiepiscopi Leonis, quæ scripta est ad sanctæ memoriæ Archiepiscopum Flavianum ad perimendam Eutychis malam intelligentiam, utpote & magni illius Petri confessioni congruentem, & communem quamdam columnam existentem adversus perverse sentientes, ad confirmationem rectorum dogmatum (b) congruenter aptavit.

His namque qui in duos filios dispensationis (divinæ) mysterium discerpere nituntur, repugnat, & illos qui passibilem deitatem Unigeniti ausi sunt dicere, a sacro cætu expellit, & his qui in duabus Christi naturis temperamentum aut confusionem opinantur, resistit: (c) & qui cælestem aut alterius alicujus esse substantiæ, quam ex nobis assumpsit servi formam, delirantes dicunt, abigit: & qui duas quidem ante (d) unitatem naturas Domini fabulantur, unam verò post unionem confingunt, condemnat.

Sequentes igitur sanctos patres, unum eundemque confiteri filium (e) & Dominum nostrum Jesum Christum consonanter omnes docemus, eundem perfectum in deitate, (f) & eundem perfectum in humanitate, Deum verum & hominem verum eundem ex anima rationali & corpore, consubstantiali patri secundum deitatem, consubstantiali nobis eundem secundum humanitatem, per omnia nobis similem abs-

կին բարեպարիտ նախանձու զանկան իմանալ զվրաս : Որոց ևս և զձեռագրէ մեծին Տոմարայ դիտասպետն՝ Երանեկն և Կր արքեպիսկոպոսին լեւոնն՝ որ զընալն է առ սրբաշնորհասակ արքեպիսկոպոսն փրարիանոս՝ ի ջրէ զչար իմաստ եւ տիբին, ոչ և մեծին այնորիկ պետրոսի խոստովանուէն յանկաւոր, և Տասարակայ իմն արձան կանոնէ լըզէմ չարիմոցն, ի Տասաստուն ուղիղ վարդապետեաց ճաճողակն յարմարեաց :

(1) Քանցի և սխոյցի՝ որ յերկուս որդիս զանորէնու թէն խնդր երկրիկ զկէլ Տարին, զիմանարտի և զսխոյցի՝ որք չարարելն զանոնն միանմին յանդգնեցան առել ի սրբամբէ արտաբէ : Եւ սխոյցի՝ որք յերկուս քնի բնուէն խոսնուորք կի՛ վիթումն կարծեն, լըզէմ կայ : և որք երկուայն, կի՛ օտար իմն գոյացուէ գոլ՝ զոր ի մէջն է առ զձուռայի կերպարան՝ առնն շողփարիւրէ, նկուն առնէ : և որք երկուս յառաջ քան զվիթումն (կի՛ զվիթուրուէն) բնուէն տն առասպել լեն, և մի զկնի միաւորու թէն կեղծեն, դատապարտէ :

Ի՛րդ՝ զՏեո երթարլ Կրց Տարց մի և նոյն խոստովանել որդի (և) զոր մեր յն ըս միւս ձայնու չ ամենեքին ուսուցանեմք, զնոյն կատարել յանուէն, (և) զնոյն կատարել ի մարդկուէ, անձ ճմարիտ և մարդ ճմարիտ զնոյն ի Տողւղ բանականէ և ի մարմնայ, (և) Տաս մարդոյական Տոր լը անոնէ, Տանմարդական մեղ զնոյն ըստ մարդկու թէն, անմի մեղ նման առանց մեղաց, յառաջ քան զյաւել տեանս ի Տորէ ծնեալ լը անոնէ, խկ ի վերջն աւուրս զնոյն վն մեր և վն մերոյ վեր

(a) Յորեմի ին լէ*, & senioris urbis. ոչ և յանէ նա յաբր բառէ Romæ. (b) Պիւսին յորեմի ին այ բառէ յորեմ, congruenter aptavit. (c) Ըս բառալուծի գոյք է ընթելու ևս : & eos qui cælestem, ոչ և էլ Լեւոնուս արարելն լարելն անկան ինք քերականորդ eos. (d) Ի սանտովարտի լիպիւտի քնի unionem. որ է առաւել ճանաչան յանախտին. ոչ և զին ինքնաւ ըստն condemnat, երկուսն ինքն anathematizat. անմի յանմի (e) Ըստ իրար և էլ ի յերմիտն ոչ և մէկ յին : (f) Ըլլէ և սոր & ինքն օրինակ :

(ա) Ընթելու ին լէ* : ի ընթացումն : Գոյով անձ ի ծոցն Տոր անտեական, և ի յերկրի մարդ Տանաղոյ հոյոյս բնու ընտրել անձ ոյսպէս ընդ Տորն իր էական, յոր ճմարիտ մք Տասաստամ անկարծական ի :

(1) Զարեմ ճառն արարձանաբանութիւն : Եւ որք յորդին մեռն արկանն բաժանեն յերկուս՝ ի գոյու ճինն, ոչ լը իմանան : Եւ որք շարժուել զվիթումն

զանու թէն ինքն առել, զսխոյցի ի քանակու թէն ժողովարանէ հեռացուցանէ : Եւ զն երկուց բեռուց քնի՝ որք հաւանակ Տանարին, նոյ լը իմանայ : Եւ որք յերկնից սլողոյց ինք լինել զտուն առնն, որ ի մեղ է առնել նր և զձուստուէ պատարտ արտաքայ պատմն, զնն հարած է : Եւ որք յերկուս բնուէս յառաջ քան զվիթումն զնորն ին զնորն առասպելարանն, և մի բնուէ զինն միանալն առասպելարանն, զն յզուլէ

que peccato: ante saecula quidem de patre genitum secundum deitatem in novissimis autem diebus eundem propter nos & propter nostram salutem ex Maria virgine Dei genitricis secundum humanitatem unum eundemque Christum, Filium dominum, unigenitum, (a) in duabus naturis inconfuse, immutabiliter, indivise, inseparabiliter agnoscendum; nusquam sublata differentia naturarum propter unionem, magisque salva proprietate utriusque naturae, & in unam personam atque subsistentiam concurrente: non in duas personas partitum, aut divisum, sed unum eundemque Filium (b) & unigenitum Deum Verbum, Dominum Jesum Christum, sicut ante Prophetam de eo, & ipse nos Jesus Christus erudit, & patrum nobis symbolum tradidit. His igitur cum omni undique exacta cura & diligentia a nobis dispositis, definivit sancta & universalis synodus, alteram fidem nulli licere proferre, aut conscribere, vel componere, aut sentire, (c) aut alios docere. Eos autem qui audent componere fidem alteram, aut proferre, aut docere, aut tradere alterum Symbolum volentibus ad agnitionem veritatis converti vel ex gentilitate, vel ex Judaismo, vel ex haeresi quacumque; hos, si Episcopi fuerint, aut clerici, alienos esse episcopi ab episcopatu, & clericos a clerico: si vero monachi aut laici fuerint, anathematizari (d) eos.

կուէ՛ր ՚ի մարիամոց կուսէ՛ տնծածնէ՛ն ՚ը մարդ կու՛թէ. զմի և զնոյն քո՛ր, որդի ըստ, միածին, յերկուս ընուէն (կի՛ յերկուց ընուէր) անշուստ փո՛թաբար, անփոփոխաբար, անբաժանաբար, աննստատաբար ճանաչելով: Ա՛յ երբէք բարձե՛ղ տարբերուէ՛ ընուէց յարդարս միաւորութե՛ն, և յաւետ պահմամբ յատկութե՛ն երկարանչելու ընուէն, և ՚ի մի անձն և յեւթմարտեան զուգընթացով: Ա՛յ յերկուս անձինս տրո՛հեալ, կի՛ բաժանեալ, այլ՛ մի և նոյն որդի (և) միածին՝ տնծ բան, յոր յո՛ր քո՛. ու՛յ յառաջադոյն մարգարեք վասն նոր, և ինքնին զմեզ յո՛ր քո՛ Տրահանդեաց, և Տարցն մեզ հանդանակ աւանդեաց: (1) Ա՛յ որք՝ ՚ի յարդարել այսոցիկ ՚ի մէջ հանդերձ ամբի՛ւ ամ ուստեք զգուշաբար ինքանով և փութով, սահմանեաց քը և ընդ հանրական ժողովոս, այլ հաւատս ոչ ումեք որէն լինել յառաջ բերել, կի՛ շարագրել, կի՛ շարագրել, կամ խորհել, կի՛ այլոց ուսուցանել: Իսկ զայնոս սիկ՝ որք ինքնին շարագրել հաւատք այլ, կի՛ յառաջ բերել, կի՛ ուսուցանել, կի՛ աւանդել զայլ հանդանակ, որոց կամ իրենն ՚ի զետուէի ճմարտուէ դառնալ կամ՝ ՚ի հեթանոսութի՛ կի՛ Տրեոսէ, և կի՛ յորմէ և Տեղաճուածոյ, զսոսա, և թէ Ենթունք իցեն, կի՛ ժառանգաւորք, օտարս լինել Եպիսկոպոսաց յեկաութի, և ժառանգաւորաց յո՛րտու անտի. ապա և թէ միայնակեացք կի՛ ժողովրդաւ կանք իցեն, նպովել նք:

(a) ՚ի նախալ լատի գրեանի է in duabus. ինքն է ex duabus. (b) ՚ի բնի գրեանի է Էք և unigenitum & eundem filium unigenitum. (c) ՚ի ամի Գ գրեանի, aut docere aliter. կամ ուսուցանել այլապէս: այսինքն ընկերքու և նախ Քարգմանն գրեանի. որ ուրեք յանախանի, և ապէս լատի գրեանի սոսանել գրեանի: (d) Չի գրեանի է գրեանի յեթանոսաց գրեանի: Էք ի նոյն անոս:

« շիկ ամի յամենուս ճմարտութի և երազութի ՚ի մէջ
 « կարգաւորելով, սահմանեաց սք և տեղեկական ժառանգութեան
 « զովս, այլ հաւատս մի ումեք յառաջ բերել, և կամ
 « մտածանագրել, և կի՛ շարագրել, և կի՛ խորհել և ուսուցանել
 « սուցանել այլապէս: Այլ և թէ որ ինքնեցիկ կամ
 « շարագրել այլ հանդանակ, և կի՛ յառաջ բերել և ուսուցանել
 « ցանկ, և կի՛ աւանդուիս օտարոսիս այլ այնոցիկ, որք
 « որք կամն դառնալ ՚ի զետուէի ճմարտուէ ՚ի հեթանոսութի
 « նոսուէ, կի՛ ՚ի Տրեոսէ, և կի՛ յայլու յորմէ և Տեղաճուածոյ
 « զե, զսոսա, և թէ իցեն Ենթոս, և կի՛ վեճակեցք, և
 « տարանալ զԵպիսկոպոս յեկաութի, և զինանակեացք
 « ՚ի վեճակեացք ապա և թէ վանակեացք և Վանակեացք իցեն,

« նպով սք և առարկական եկեղեցի:
 (1) Հարգանք և նախալ Քարգմանութիւն սք ինքնեցիկ: « Չայս
 « ահաւասիկ արարուել աշխատութի և պատեքարարու
 « ամ ճմարտութի յայնանոց սք Վատարովս, այլ
 « քան զայս աւելի հաւատս ամենին ոչ և պարտ ՚ի
 « մէջ բերել, և կի՛ դրուել, և կի՛ խօսել կամ բանեք
 « և կի՛ ուսումար: Իսկ որք յանդերն դրել այլ հաւատս,
 « կի՛ յառաջ բերել և կի՛ ուսուցանել (․․․) այնոցիկ,
 « թէ իցեն Ենթոս կի՛ քննեցք և կի՛ սարկաւաղունք, օտար
 « երկրին եկապիս յեկաութի, և զմէջնք ՚ի քննուել, և կի՛
 « մտածել իցել, և կի՛ ընտելոր, նպովել երկրին նք:»

Պ. Լ. Խ Ճ Ը Ն Գ Ո Ր Ծ Ո Յ Ս :

Եւարդ՝ ո՛ր յ աւելցէ՛ն ճշմարտասիրաց, եթէ այս ծով լուսաւոր վարդապետութիւնն սեպհականք որնք ծով ողջափառ դաւանողաց նոյննք և Լուսաւորազաւակ անուամբ պարծելոց հայկազանց, լը որում և բազմապատիկ վէպուրէք հարց նյց յայտ յանդիման կան առաջի: Միևչի ինքնին ունի եզրակացուցանել իմաստուն խորհրդականն, թէ որ ընդդէմ գառնայ պսոցիկ՝ դիմադարձ դատանի հայաստանեայց եկեղեցւոյ . և որ նորովէ զոք հայրասկտոս, ո՛չ միայն ներքոյ արկանն զանձն նորովց նոցա, այլև անձամբ զանձն նորովէ: Հանդաբարձքն յայտնէտէ ծով խոջնգական, ընդունայն կրճմն, և ասրապարտ դայթախըութի. և Թագաւորեաց սէք և խաղաղութի՛նքն յս ի նոր մեր . որում փառք յաւիտեանս յաւիտենից . Ամէն :

Նշանի՛ խաղաղութաց, զի նոստ որքի նոյն ինչոյնն || :

Ետի . Է . 9 :

